

VITES

Viborg Talent og Elite samarbejde

Analyse af perspektiver og muligheder for en øget satsning på udvikling af idrætstalenter i Viborg Kommune.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og metode	3
1.1 Opgave	3
1.2 Metode	3
2. Resume	5
3. Baggrund	7
4. Byggeklodser – otte mulige elementer i en fremtidig indsats	8
4.1: Optagelseskriterier (klods 1)	9
4.2: Talentklasser i 7.-9. klasse (klods 2)	13
4.3: Mere idræt til alle i 0. – 6. klasse (klods 3)	21
4.4: Talenttilbud på ungdomsuddannelserne (klods 4)	23
4.5: Organisering med talentråd og –personale (klods 5)	30
4.6: Satsningsklubber (klods 6)	35
4.7: Team Danmark Kommune (klods 7)	39
4.8: Faciliteter (klods 8)	43
5. Konklusion	45
5.1 Model for Viborg Talent og Elite Samarbejde	45
5.2 Overordnede anbefalinger	46
5.3 Modellering og indfasning	48
5.4 Budget	49
5.5 Forventninger og evaluering	51
5.6 Epilog	53
6. Bilag	
Bilag 1: "Fra kludetæppe til klarhed"	1
Bilag 2: Indsatsmodeller i de 18 elitekommuner	7
Bilag 3: Organisering - opgaver og kompetencer	8
Bilag 4: Interesserede idrætsklubber	11
7. Appendiks	
Appendiks 1: Spørgeskemabesvarelser fra 18 lokale idrætsklubber	1
Appendiks 2: Spørgeskemabesvarelser fra 6 grundskoler	116
Appendiks 3: Spørgeskemabesvarelser fra 8 ungdomsuddannelser	172

Kapitel 1: Indledning og metode

Opgave

Baggrunden for denne analyse er det af byrådet godkendte oplæg ”Fra kludetæppe til klarhed”, der er udarbejdet af en arbejdsgruppe bestående af foreningsrepræsentanter, medarbejder fra Børn & Unge samt Kultur, Service & Events og Viborg Idrætsråd, jf. bilag 1.

I forlængelse af oplægget og med udgangspunkt i Viborg Kommunes Idrætspolitik har Byrådet bedt Idrætsrådet om at udarbejde en analyse af muligheder og perspektiver i en øget satsning på udvikling af lokale idrætstalenter med henblik på at give borgerne mulighed for at *dyrke* og *opleve* eliteidræt samt *profilere* kommunen via eliteidræt (Viborg Kommunes idrætspolitik s. 12-13).

En øget satsning på talent- og eliteidræt kan samtidig forventes at bidrage til en styrkelse af den lokale identitet og kulturelle sammenhængskraft via store idrætsbedrifter, der skaber stolthed blandt borgere i Viborg Kommune. Således spiller en indsats på dette område også godt sammen med kommunens eventstrategi.

Metode

Analyseopgaven er operationaliseret ved henholdsvis at undersøge, (1) hvordan landets 18 eliteidrætskommuner har grebet opgaven an, samt (2) kortlægge talent- og eliteidrætsbilledet i Viborg Kommune – herunder inddrage relevante interessenters ønsker og perspektiver og på den baggrund fremhæve særlige lokale styrkepositioner.

Undersøgelsen af de 18 eksisterende kommuner er tilvejebragt med udgangspunkt i en række forskellige tilgange:

- indgående interviewsamtaler med Team Danmark og elitekoordinatorer i 6 udvalgte elitekommuner.
- data fra Danmarks Evalueringsinstituts rapport om de 18 elitekommuner (2011), der er baseret på henholdsvis telefoninterview med de 18 kommuners elitekoordinatorer samt casestudie i 3 udvalgte kommuner.
- indhentning af de 18 elitekommuners forskellige indsatsmodeller med udgangspunkt i tilgængelig materiale hos de 18 kommuner (se bilag 2)
- deltagelse i national elitekonference afholdt af Team Danmark

- oplæg af repræsentanter fra 5 elitekoordinatore samt Team Danmark

Kortlægningen af talent- og idrætsbilledet i Viborg Kommune – herunder relevante aktørers ønsker og perspektiver - er gennemført med udgangspunkt i en række forskellige tiltag. Det drejer sig primært om:

- to konferencer for alle (24.01.13 samt 21.03.13), henholdsvis opstartsmøde med 50 repræsentanter (fokus på introduktion og indhentelse af data fra interessenterne), samt modeldrøftelse med 35 repræsentanter (fokus på henholdsvis styrker og svagheder ved forskellige indsatser).¹
- fællesmøde for interesserede grundskoler (29.01.13)
- fællesmøde for interesserede ungdomsuddannelser (31.01.13)
- spørgeskema-svar fra 18 idrætsklubber (bilag 3), 6 grundskoler (bilag 4) og 8 ungdomsuddannelser (bilag 5)
- konstruktive input fra Kultur, Service & Events via løbende dialog

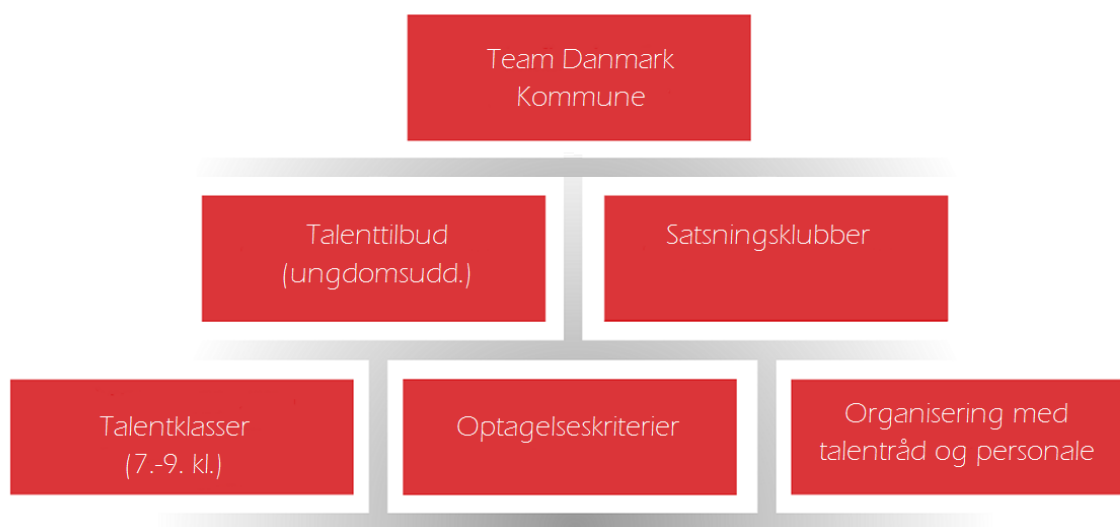

¹ Alle foreninger, institutioner, virksomheder, m. fl. er inviteret via dagspressen og via lokale ugeaviser, samt kendte websites som fx viborg.dk og viborgidrætsraad.dk. Endvidere har flere organisationer selvvalgt sendt mails direkte til deres medlemmer.

Kapitel 2: Resume

Viborg Talent og Elite Samarbejde (ViTES) skal jf. Idrætspolitikken give bedre mulighed for at *dyrke* og *opleve* eliteidræt i Viborg Kommune samt *profilere* kommunen via eliteidræt. Denne analyse *peger på* 8 nøgleforhold, som Viborg Kommune må forholde sig til i konstruktionen af en model for ViTES. Analysen *anbefaler* mere præcist en koordineret indsats på følgende 6 nøgleforhold:

- *Optagelseskriterier*, der årligt udpeger 25-28 talenter ud fra Viborg Kommunes definition af et idrætstalent.
- *Talentklasser* på én offentlig grundskole, der bl.a. sikrer 6 timers ekstra idræt pr. uge, fleksible skolerammer, mv.
- *Talenttilbud på ungdomsuddannelserne*, der muliggør 6 timers ekstra idræt pr. uge, fleksible skolerammer, mv.
- *Organisering med talentråd og personale* i et idrætsfagligt miljø til løsning af tilbuddets forskelligartede opgaver.
- *Satsningsklubber*, der indgår i klubudvikling – herunder tildeles ressourcer til uddannelse, organisationsudvikling, mv..
- *Team Danmark elitekommune* med adgang til ekspertise, netværk og branding.

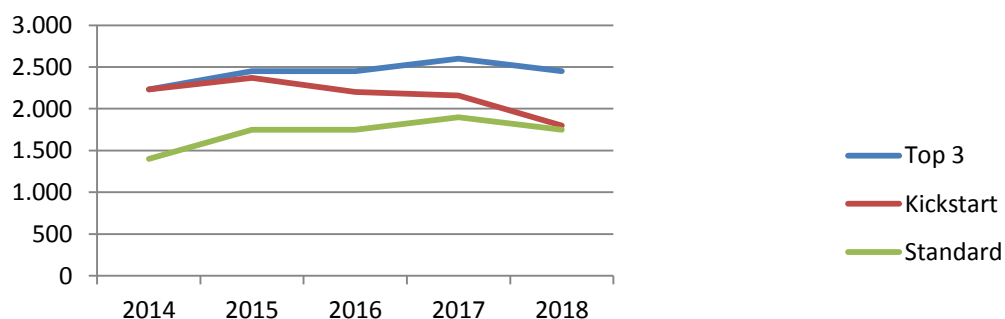

Figur 1: Viborg Talent og Elite samarbejde (ViTES)

Rapporten skitserer endvidere rammerne for en forestående proces, hvor kommune og idrætsråd i fællesskab må træffe nærmere beslutninger vedr. valg af folkeskole til talentklasser, valg af organisering og valg af satsningsklubber.

Rapporten fremlægger tre forskellige budgetforslag for ViTES i en forsøgsperiode for årene 2014 – medio 2018. Dels et *standardbudget* (gns. pr. år kr. 1.700.000), der har middelværdier for sammenlignelige kommuner og muliggør en rolig udvikling af talentmiljøet i Viborg Kommune. Dels et *top-3 budget* (gns. pr. år kr. 2.430.000), der har topværdier fra sammenlignelige kommuner og muliggør et lokalt talentmiljø på et

nationalt top 3 niveau. Slutteligt et *kickstartsbudget* (gns. pr. år kr 2.150.000), der accelererer projektet ved at indlede med et top-3 budget, og henover forsøgsperioden tilnærmer sig standardbudgettet.

Tabel 1: Budgetter

18 af landets kommuner har allerede arbejdet med eliteidræts-kommunekonceptet i en længere periode, typisk 4-8 år, og har på den baggrund et væsentligt forspring i forhold til Viborg Kommune. Ideen med et kickstartbudget vil være at fremskynde processen i de indledende år - så ViTES og talenterne hurtigt bliver konkurrencedygtige på den nationale scene – og herefter tilnærme sig et standardbudget, der bestræber sig på at forsvare den etablerede position.

Kapitel 3: Baggrund

Viborg Kommunes Idrætspolitik er retningsgivende for arbejdet på idrætsområdet. Idrætspolitikken hviler på 5 søjler (temaer), henholdsvis ”De frivillige”, ”Breddeidræt”, ”Særlige målgrupper”, ”Faciliteter” og ”Eliteidræt”. Siden vedtagelsen af Idrætspolitikken er der blevet arbejdet med de 4 førstnævnte temaer, blandt andet i form af ”Viborg Kommune som breddeidrætskommune” og ”Frivillighedens år 2011”.

Via denne rapport lægges der nu op til, at der også gøres en særlig indsats på Eliteidrætsområdet – den sidste af de 5 søjler.

Baggrunden for denne rapport er et oplæg (”Fra kludetæppe til klarhed”) udarbejdet af en arbejds-gruppe bestående af foreningsrepræsentanter, medarbejder fra Børne- og Unge forvaltningen, Kultur & Service og Viborg Idrætsråd, jf. bilag 1. Oplægget blev godkendt af byrådet i efteråret 2013. Processen er skitseret i tabel 2.

▶	de frivillige ledere
▶	breddeidræt
▶	<u>eliteidræt</u>
▶	særlige målgrupper
▶	idrætsfaciliteter

Hvornår	Hvad
Efterår 2010	På foranledning af henvendelser fra Viborg Idrætsråds medlemsforeninger debatteres eliteidræt på idrættens dialogmøde.
Primo 2011	Første møde i en arbejdsgruppe bestående af frivillige, kommunale medarbejdere og Viborg Idrætsråd.
2011	Arbejdsgruppen skitserer hovedelementer på området – blandt andet via oplæg fra udvalgte eliteidrætskommuner.
2012	Arbejdsgruppen indstiller til byrådet, at der afsættes midler til at gå <i>Fra kludetæppe til klarhed</i> . Indstillingen lyder på, at området bør analyseres grundigt med inddragelse af lokale interessenter.
Efterår 2012	Byrådet imødekommer arbejdsgruppens indstilling. Opgaven uddelegeres til Viborg Idrætsråd.
Ultimo 2012	Idrætsrådet påbegynder opgaven med udgangspunkt i arbejdsgruppens oplæg.
Maj 2013	Deadline for Idrætsrådet. Rapport tilsendes Kulturudvalget.

Tabel 2: Kronologisk illustration af processen.

Inddragelsen af de lokale foreninger har allerede tidligt i processen været i centrum. Det er fortsat gennem analysedelen, hvor der er gjort et særligt arbejde med at informere alle lokale interessenter og invitere disse til at gå aktivt ind i processen og give deres synspunkter til kende.

Kapitel 4: Byggeklodser - otte mulige elementer i en fremtidig indsats

I de følgende afsnit beskrives otte grundlæggende byggeklodser, der kan indgå i en øget satsning på udvikling af idrætstalenter i Viborg Kommune. Det drejer sig om indsatser i forhold til hhv.: optagelseskriterier, talentklasser i 7. - 9. kl., mere idræt til alle i 0. - 6. kl., organisering med talentråd og personale, elitetilbud på ungdomsuddannelser, satsningsklubber, Team Danmark Kommune og faciliteter.

Figur 2: De otte byggeklodser

Hver af de otte grundlæggende byggeklodser kan udformes på mange måder. For hver byggeklods beskriver indeværende rapport følgende:

- Den typiske udformning i de 18 eksisterende eliteidrætskommuner.
- Styrker og svagheder ved den typiske udformning - både generelt og set i et lokalt perspektiv.
- En overordnet anbefaling set i et lokalt perspektiv – og i relation til den nuværende indsats på området i Viborg Kommune
- Forskellige konkrete muligheder indenfor den overordnede anbefaling med anslåede budgetudgifter.²

² Inspiration til de 8 grundlæggende byggeklodser stammer dels fra analyser af indsatser i de 18 eksisterende elitekommuner i Danmark og dels fra de interesser og behov som lokale aktører - 16 idrætsforeninger, 6 folkeskoler, 8 ungdomsuddannelser og 5 lokale virksomheder - har givet udtryk for på fællesmøder samt spørgeskemabesvarelser.

4.1 Optagelseskriterier (klods 1)

Beskrivelse

De 18 eksisterende elitekommuner under Team Danmark arbejder typisk med flere forskellige elementer, der har betydning for hvilke elever, der tilbydes optag i kommunens tilbud. Det gælder primært følgende elementer:

- Kommunen optager atleter, der tilhører ”*de absolut bedste i deres aldersgruppe og har et internationalt resultat-potentiale*” inden for DIF anerkendte idrætter. Det svarer til at opfylde Team Danmarks definition af et talent.³
- Kommunen optager endvidere de bedste elever, der ”*tilhører den nationale og/eller regionale elite i deres aldersgruppe*” inden for DIF anerkendte idrætter.
- Kommunen tilpasser det årlige optag til et forudbestemt antal elever – fx svarende til antal elever i en skoleklasse (ca. 25 elever).⁴ Ofte optages kun omkring 20-22 elever i 7. kl., da det giver muligheder for at supplere med nye talenter i 8. kl.. I store kommuner tilpasses det årlige optag ofte til to skoleklasser.
- Optagelse sker på baggrund af skriftlig ansøgning (inkl. egne resultater og træners kompetencer mv.), observation i forbindelse med idrætsspecifik træning (fra lokal idrætskonsulent, fag-trænere, specialforbund m.fl.) og samtaler med atlet og forældre.
- Kommunen lægger vægt på, at atleten udviser forståelse for tilbuddet på respektfuld, arbejdsom og disciplineret vis – både i forhold til skole- og idrætsdel.
- På ungdomsuddannelser er det typisk vanskeligere at samle elever i fælles klasser. Også her arbejder elitekommunerne typisk med både en restriktiv talentdefinition (international resultatpotentiale) og en mindre restriktiv talentdefinition (national/regional resultatpotentiale).
- Borgere fra andre kommuner kan søge optagelse i kommunens talentprogram, men skal forvente en vis egenbetaling.

³ Team Danmark definerer lidt mere formelt talent som: ”... en medfødt kapacitet, som giver et individ mulighed for at udvise exceptionelt højt præstationsniveau i et domæne, som kræver specielle færdigheder og træning”. Et talent defineres på den måde som summen af medfødte (arvelige) egenskaber som skal udvikles (trænes) i et miljø, der udvikler talentets færdigheder. Da Team Danmarks er sat i verden for at skaffe medaljer / top 8 placeringer ved internationale mesterskaber (OL, VM, EM), operationaliserer Team Danmark *exceptionelt højt præstationsniveau* som potentialet til at kunne tilhøre den internationale elite i sin aldersgruppe.

⁴ Fx atleter med lang transporttid, atleter der er sent udviklet og/eller atleter fra idrætter der fx først har nationale mesterskaber fra 12 år.

Styrker

Begrundelser for at anvende ovennævnte kriterier er (typisk) følgende:

- *Optagelseskriterier er nødvendige*
Hvis kommunen ønsker at målrette ressourcer mod de atleter, som rent faktisk er talenter, er det centralt, at der fastlægges klare optagelseskrav med udgangspunkt i en forståelse af hvad et talent er og en bestemmelse af hvor mange atleter (og foreninger⁵) man vil tilbyde optag. Det skal sikre, at tilbuddet ikke udvandes og kommer til at handle om noget andet end udvikling af idrætstalenter.
- *Team Danmarks definition er for snæver for et kommunalt tilbud*
Det er oplagt at arbejde med Team Danmarks definition af talent. Dels fordi Team Danmark er den nationale autoritet på området. Dels fordi kommunens tilbud alligevel skal forholde sig til Team Danmark – og de særydelser Team Danmark tilbyder atleter, der har et internationalt resultat-potentiale. Hvis man som Team Danmark fokuserer på atleter, der har potentiale til at nå internationale resultater – og skaffe medaljer til Danmark ved internationale mesterskaber (OL, EM, VM) – risikerer man imidlertid, at antallet af lokale talenter bliver så lavt, at de fleste kommuner har vanskeligt ved at skabe et interessant tilbud. Dertil kommer, at kommuner typisk har andre og mere lokale interesser end Team Danmark og fx udmærket kan have nationale bedrifter som mål.
- *Demokratisering af talentbegrebet*
Ved at brede talentbegrebet ud, og ikke kun anvende Team Danmarks restriktive definition, kan man desuden medvirke til demokratisere talent-begrebet og sandsynliggøre, at rigtig mange borgere får berøring med talenterne gennem idrætsforening, skole, arbejde, nabolag, familie mv. Det kan være med til at øge opmærksomhed, stolthed og ejerskab omkring hele talentprojektet.
- *Et fast optag giver klare kriterier*
Har man ikke et fast optag, kan det være vanskeligt at afgøre, hvornår et talent er stort nok, til at blive optaget. Ved at vælge et fast optag pr. år (fx 25) kan man sammenligne de "måske egnede" og vælge de atleter som er bedst (relativt set). Det faste antal kan fx vælges på baggrund af pragmatiske forhold som klassestørrelse, samlet økonomi i tilbuddet og forhold i de egnede idrætsforeninger.
- *Et fast antal gør det lettere at kvalificere det samlede tilbud*
Hvis man har et fast antal elever at arbejde med på hver årgang, er det endvidere lettere at ensarte og forfine tilbuddet til de forskellige årgange – herunder lave faste aftaler med forskellige samarbejdspartnere (skoler, fysioterapeuter, foreninger mv.) og sikre at projektets ressourcer allokeres effektivt. Man undgår fx, at skulle foretage større strukturelle ændringer fra år til år, der

⁵ Se klods 6 for diskussionen vedrørende optagelse af foreninger.

kræver at man kontinuerligt må gøre nye erfaringer med de tildelte ressourcer.

Derudover kan man pege på følgende lokale forhold:

- *Viborg Kommunes elitedefinition*

I Viborg Kommunes idrætspolitik defineres eliteidræt på følgende måde: ”I Viborg Kommune defineres eliteidræt ved, at udøverne deltager og vinder medaljer ved nationale og internationale idrætsbegivenheder. Eliteidrætten omfatter både amatører og professionelle idrætsudøvere” (s. 12). Det peger på optagelseskrav, der ligger op ad kravene hos Team Danmark og de øvrige elitekommuner.

- *Stor lokal variation*

De 18 idrætsforeninger, der er særligt interesserede i ViTES, har i processen udtrykt varierede definitioner af, hvor god man skal være indenfor sin idræt for at være et talent (se bilag 2). Der er således behov for standardiserede optagelseskriterier.

Svagheder

Man kan samtidig pege på flere forhold, der taler *imod* at vælge den typiske udformning af klods 1:

- *Det bliver ikke et tilbud for alle*

Hvis man indfører optagelseskrav, bliver tilbuddet i sagens natur ikke et tilbud for alle. Det er imidlertid vanskeligt at skabe et tilbud for kommunens talenter, som ikke baserer sig på optagelseskrav.

- *Det er vanskeligt at udpege de rigtige atleter*

Det er ikke let at udpege de 25 største talenter i en årgang på tværs af idrætsgrene. Endvidere kan det være vanskeligt, at foretage valget mellem et talent med stort uforløst potentiale og et andet talent, der i højere grad præsterer i øjeblikket, men samtidig vurderes at have lavere potentiale på længere sigt.

Anbefaling

På baggrund af ovennævnte overvejelser, anbefales det at en øget satsning på udvikling af idrætstalenter i Viborg Kommune tager følgende i betragtning:

- *Fast årligt optag*

Det anbefales, at fastsætte et årligt optag af 23-27 atleter i grundskolens 7. kl., der tilbydes fuldt optag i talentprogrammet i ViTES med morgentræning, diverse kurser mv. (se klods 2), jf. praktiske forhold som klassestørrelse og samlet økonomi i tilbuddet. At arbejde med et fast antal talenter styrker kvaliteten i det daglige arbejde og muligheden for at forfine programmet løbende. Man kan med fordel vælge at optage 20-22 atleter i 7. kl. og holde pladser åbne til optag i 8. kl. (jf. sportstid, sen udvikling, idrætter med nationale mesterskaber fra 12 år

mv.).

- *Viborg Kommunes talentdefinition*

Det anbefales at definere talent med udgangspunkt i Viborg Kommunes idrætspolitik definition af idrætstalent, der beskriver talenter som atleter, der *"vinder medaljer ved nationale og internationale idrætsbegivenheder*. Der kan være årgange hvor Viborg Kommunes foreninger ikke råder over 23-27 talenter, der tilhører national/international elite. Derfor anbefales det, at talentprogrammet suppleres med atleter, der *"tilhører den nationale og/eller regionale elite i deres aldersgruppe"*.

- *DIF-anerkendte idrætter*

Det anbefales, at atleter fra DIF anerkendte atleter kan søge optag, såfremt de præsterer på nationalt/regionalt niveau, mens atleter fra ikke DIF anerkendte idrætsgrene må præstere på internationalt niveau for at søge optag. DIF anerkendte idrætter er en naturlig måde at afgrænse, hvad der kan kvalificeres som eliteidræt. Endvidere giver inddragelse af specialforbund mulighed for at søge kvalificeret bistand i forhold til optag af atleter, fx i forhold til at vurdere potentiale over for realiserede resultater.

- *Kvotesystemer*

Det anbefales at udvælge en række satsningsklubber (se klods 6) i ViTES og at atleter herfra prioriteres (fx efter et kvotesystem).⁶ Det kan endvidere overvejes at indføre kønskvotering, da man ellers risikerer klasser med stærk overvægt af drenge.⁷

- *Associerede talenter*

Det anbefales, at de atleter, der tilhører national/regional elite i deres aldersgruppe - men som ikke tilbydes fuldt optag i programmet - tilbydes status af *associerede talenter*. Associerede talenter kan fx modtage fysioterapeutisk støtte, diverse kurser og netværk.

- *Andre kommuner*

Det anbefales, at borgere fra andre kommuner kan søge optagelse i talentprogrammet i ViTES, men at de skal forvente en vis egenbetaling.

⁶ I Roskilde Kommune giver man fx førsteret til atleter fra prioriterede idrætter og arbejder efter følgende cirka-kvotefordeling: 1/3 håndbold, 1/3 fodbold, 1/3 andre idrætter.

⁷ Ofte søger meget få piger de første år tilbuddet etableres. I Roskilde optog de fx 21 drenge og 4 piger det første år (kun 5 piger ansøgte). Det ændrer sig med årene. I 2012 optog man således 11 drenge og 9 piger i Roskilde.

4.2 Talentklasser i 7.- 9. kl. (klods 2)

Beskrivelse

De 18 eksisterende elitekommuner under Team Danmark har typisk talentklasser i 7.- 9. kl. bygget op over følgende mere eller mindre identiske grundtræk:

- Der udpeges én folkeskole med talentklasser på 7.- 9. årgang.
- Der etableres typisk én klasse pr. årgang (med ca. 25 elever).
- Alle kommunens elever kan søge *optagelse* i talentklasserne på baggrund af deres idrætskompetencer.
- Der udpeges kvalificerede ressourcepersoner til at udvælge de bedst egnede elever, (typisk idrætskoordinator i samarbejde med idrætsspecifikke trænere og konsulenter fra specialforbund), ud fra fastsatte optagelseskrav.
- Tilbuddet består primært i 6 timers ekstra målrettet idrætstræning om ugen (typisk morgentræning), diverse kurser (kost, idrætspsykologi mv.), fysioterapeutisk støtte, samt særligt fleksible skemaer, lektie og afleveringsmuligheder.
- Der er fokus på, at aktiviteterne er sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende – uden fysiske, psykiske og sociale mén – og tager vare på det hele menneske.⁸
- Talentklasser er opstartet på alle klassestrin i samme år.

Styrker

Begrundelserne for at skabe sådanne former for eliteidrætsklasser er typisk følgende:

- *Talentklasser er nerven i elitekommune-konceptet*
Team Danmark og de 18 eksisterende elitekommuner peger på at eliteidrætsklasser er selve nerven i elitekommune-konceptet og at erfaringer fra de involverede elever, lærere, idrætsforeninger og idrætskoordinatorer er positive.
- *Demokratisering af eliteidræt*
Ved at etablere en offentlig grundskolebaseret talentordning er man med til at skabe en demokratiseret eliteordning, der gør det lettere for den gode atlet – uanset social baggrund – at realisere sit potentiale.
- *Positive evalueringer*
"Evaluering af talentklasser i idræt i Århus Kommune", (2011) peger på at Talentklasser er en stor succes – både med hensyn til sportslige, faglige og sociale aspekter. Eleverne får fx bedre karakterer og keder sig mindre end andre elever, ligesom de er tilfredse eller meget tilfredse med deres sportslige udvikling

⁸ Ofte indføres en passus, der giver atleten karantæne fra morgentræning, hvis vedkommende forsømmer sin skole. Meget få kommuner har haft anledning til at gøre brug af en sådan foranstaltning.

(82 pct.) og finder kammeratskabet i klassen godt eller særdeles godt (90 pct.).⁹

- *Fælles talentklasser*

Ved at samle atleter i en fælles talentklasse – frem for at lade dem blive i deres oprindelige klasser – kan man forvente at opnå en række yderlige fordele:

- Det gør det lettere at skabe vindkultur blandt eleverne. Eleverne får lettere ved at inspirere og lære af hinanden, og det bliver mere normalt og acceptabelt at arbejde målrettet for succes.
- Det gør det lettere at opøve ekspertise blandt skolens lærere og udpege dedikerede lærere til at arbejde med talentklasserne – herunder skabe forståelse for elevernes særlige behov – fx aflevering af opgaver og fysiske behov ifht. sult efter træning.
- Det gør det lettere at koordinere transport, kurser, skemalægning mv..

- *Offentlig skole*

Ved at vælge en offentlig skole – frem for en privat skole – sikrer man at eleverne ikke skal betale for at gå på skolen og at kommunen som skole-ejer har fuld råderet over tilbuddet. Der er således ikke fortilfælde, hvor eksisterende elitekommuner samarbejder med private skoler.

- *Træningsmængde*

Hvis man skal skabe idrætstalenter, er *træningsmængden* afgørende. Lidt populært og forsimplet taler man om, at en atlet skal nå 10.000 træningstimer i sin idræt så hurtigt som muligt for at kunne realisere sit talent. Ved at træne 6 timer ekstra pr. uge i folkeskolens ældste klasser kan man alene realisere 1.000 timers målrettet træning.

- *Morgentræning*

Det er centralt, at den ekstra træningsmængde organiseres på tidspunkter, hvor den ikke reducerer andre træningsmuligheder i løbet af dagen. I den sammenhæng er *morgentræning* centralt, da det kan tage højde for restitution og fordele træningen hensigtsmæssigt over døgnet.

- *Transport*

Ved at skemasætte træningen om morgenen er det endvidere lettere at inddrage forældrene i aflevering af eleven til træningsfaciliteter uden for skolen.

⁹ Derudover anfører 84 % af forældrene, at de er enten tilfredse eller meget tilfredse med barnets *skolegang*, mens 85 pct. af forældrene giver udtryk for, at der er gode rammer for barnets sportslige udvikling, (dvs. en fornuftig balance mellem barnets tekniske, taktiske, fysiske og mentale udvikling sportsligt).

Derudover kan man pege på følgende lokale forhold:

- *Der er lokal efterspørgsel efter talentklasser*
Der er stor efterspørgsel fra forældre/børn i Viborg Kommune efter muligheder for at kombinere mere idræt med en grundskoleuddannelse. Fx oplever Hald Ege friskole efterspørgsel på deres tilbud om ekstra idræt kombineret med grundskoleuddannelse. Skolen har pt. venteliste.
- *Flere lokale folkeskoler ønsker at udbyde talentklasser*
Flere folkeskoler i Viborg Kommune har vist interessere i at udbyde talentklasser. Det gælder Egeskovsskolen, Vestre Skole, Nordre Skole, Vestervangsskolen og Ungdomsskolen (se appendiks 2).
- *Lokale folkeskoler peger på modellen*
De lokale folkeskoler, der har vist interesse i emnet peger overvejende på en model, hvor atleterne samles i talentklasser på én folkeskole. Det samme gør Viborg Kommunes Børn & Unge (forvaltning). Begrundelserne er de samme, som kendes fra andre kommuner. De adspurgte skoleledere forventer således, at modellen samlet set er den bedste i forhold til atleternes idræts- og skolemæssige udvikling (fællesskab og inspiration), undervisere (udvikling af forståelse og kompetencer) og mulighed for koordinering af tilbuddet (enkelthed) samt forholdet til andre elever (rollemodeller) (se appendiks 2).¹⁰

Svagheder

Man kan samtidig pege på en række forhold, der taler *imod* at vælge den typiske udformning af klods 2:

- *Længere skoleuge*
Når eleverne skal have 6 timers idrætstræning betyder det, at elevernes ugentlige skolegang bliver længere. 9 pct. af eleverne i Århus-undersøgelsen (2011) angiver fx, at de i høj grad kunne tænke sig at bruge mere tid på lektier, mens det tilsvarende tal hos forældrene er 28 pct.. Århus undersøgelsen sammenligner ikke tallene med tilsvarende tal i traditionelle klasser.
- *Geografisk placering af skole*
Det er en udfordring for en kommune af Viborgs geografiske størrelse at placere talentklasser på én enkelt skole. Man kan risikere, at talenter vil fravælge modellen – og undlade at søge optag - alene med henvisning til transporttid.

¹⁰ De forventer fx at talentklasser vil skabe rollemodeller, der kan virke opbyggelige for en gunstig skolekultur - frem for at skabe misundelse

- *Skoleskift*
Ved at samle eleverne i fællesklasser på én enkelt skole kræver man at talenterne skal skifte skole og forlade deres vante omgivelser og skolemæssige netværk. Det kan virke utrygt for talentet og få vedkommende til at fravælge ordningen.
- *Forsøgsordning*
Muligheden for at lave talentklasser har kørt som forsøgsordning under undervisningsministeriet siden 2011. I efteråret 2013 afsluttes forsøgsordningen og folketinget afgør fremtiden for eliteidrætsklasser. Det skaber pt. en vis usikkerhed i forhold til sådanne muligheder. De foreløbige politiske udmeldinger tyder på at ordningen gøres permanent.
- *Etableringsfase*
I Dansk Evalueringsinstituts rapport af elitekommunekonceptet (2011¹¹) peger eksisterende elitekoordinatorer på, at elitekommune-konceptet er et omfattende arbejde. Særlig voldsom er etableringsfasen, hvor opstart af talentklasser i alle årgange er en stress faktor med deraf følgende opstartsudfordringer.

Derudover kan man pege på følgende lokale forhold, der er af relevans for diskussionen vedrørende klods 2:

- *Private tilbud*
Der findes en række private tilbud på grundskoleniveau i Viborg Kommune (se tabel 1).

¹¹ Danmarks Evalueringsinstitut (2011): Evaluering af Team Danmarks samarbejde med elitekommunerne.

	TILBUD	OPTAGELSE	IDRÆTTER	BETALING
HALD EGE FRISKOLE	Der er skoletilbud med plads i skema til mindst 6 timers idræt. ¹²	Ingen	Fodbold + håndbold	1.800 pr. mrd. (kost)
HALD EGE EFTERSKOLE	Der er skoletilbud med plads i skema til mindst 6 timers idræt. ¹³	Ingen	Fodbold + håndbold	3.400 – 5.400 pr. mrd. (kost + logi)
BJERGSNÆS	Der er skoletilbud med plads i skema til mindst 6 timers idræt. ¹⁴	Ingen	Gymnastik	3.400 – 5.400 pr. mrd. (kost + logi)
KONGENSHUS EFTERSKOLE	Skolen har trukket sig, da de ikke finder det relevant for dem.	Ingen	Boksning	3.000 kr. (kost og logi)

Tabel 3: Private tilbud på grundskoleniveau

Rød boksfarve: Harmonerer ikke med den typiske udformning af klods 2

Gul boksfarve: Kan med justeringer bringes til at harmonere med den typiske udformning af klods 2

Grøn boksfarve: Harmonerer med den typiske udformning af klods 2.

Hvis man helt udelukker muligheden for at samarbejde med private tilbud, mister man muligheden for at dele kvalificerede trænere, faciliteter og kørselsordning, samt åbne muligheden for kost og logi til unge i grundskolealderen.

Derudover vil et samarbejde med private skoletilbud fx kunne styrke muligheden for at rekruttere uddannelsessøgende til kommunen. Særligt hvis private skoletilbud fx

¹² Friskolen Hald Ege er en idrætsfriskole. Skolen har tre idrætslinjer fra 6., 7. og 8. kl. med børn i alderen 12-15 år. Henholdsvis fodbold i samarbejde med VFF og Team Viborg, håndbold i samarbejde med VHK og dans i samarbejde med GIV. Dans-linjen har ikke talentudviklingsformål. Der er ingen formelle idrætsmæssige optagelseskrav på skolen, men udøveren skal være indstillet på at træne 8 timer pr. uge. Samarbejdet med klubberne er meget tæt. Trænerne er udpeget af klubberne, godkendt af friskolen og ansat af friskolen (også til andre opgaver, hvis det skønnes oplagt). Friskolen har i skoleåret 2012-2013 60 elever – alle fra Viborg Kommune. Skolen forventer 100 elever fra og med næste skoleår. Prisen for at gå på skolen er kr. 1.800 pr. mrd. (inkl. kost)

¹³ Hald Ege Efterskole er en idrætsefterskole. Skolen har tre idrætslinjer i 9. og 10. kl. med børn i alderen 14-17 år. Henholdsvis fodbold i samarbejde med VFF og Team Viborg, håndbold i samarbejde med VHK og amerikansk fodbold i samarbejde med Viborg Bullets. Linjen med amerikansk fodbold har ikke talentudviklingsformål. Der er ingen formelle idrætsmæssige optagelseskrav på skolen, men udøveren skal være indstillet på at træne 8 timer pr. uge og have lyst til at udvikle sit spil. Samarbejdet med klubberne er meget tæt. Trænerne er udpeget af klubberne, godkendt af efterskolen og ansat af efterskolen (også til andre opgaver, hvis det skønnes oplagt). Efterskolen har i skoleåret 2012-2013 150 elever – 10 pct. fra Viborg Kommune – heraf 110 elever på idrætslinjerne. Prisen for at gå på skolen er kr. 2.000 pr. uge. (inkl. kost og logi). Alle får statstilskud afhængig af indkomst

¹⁴ Bjergsnæs Efterskole er en idrætsefterskole med fokus på gymnastik. Skolen har elever i 9. og 10. kl. i alderen 14-18 år. Der er ingen formelle idrætsmæssige optagelseskrav på skolen. Eleverne dyrker ca. 12 timers gymnastik pr. uge. Skolens tilgang til dyrkelse af idræt er primært breddebaseret, men elite idrætsudøvere er meget velkomne, og dem finder skolen en særlig model for. Fx giver skolen mulighed for at atleter i et vist omfang kan følge træningen i den klub, hvorfra de kommer. Efterskolen har i skoleåret 2012-2013 156 elever, der alle går på skolens gymnastiklinje. 20 pct. af eleverne kommer fra Viborg Kommune. Prisen for at gå på skolen er kr. 3.400-5.400 pr. mrd. (inkl. kost og logi).

kan "brande" sig som en del af kommunens Team Danmark eliteordning, og således benytte denne platform til i øget grad, at tiltrække elever fra andre dele af landet.

Anbefaling

På baggrund af ovennævnte overvejelser, anbefales det at en øget satsning på udvikling af idrætstalenter i Viborg Kommune tager følgende i betragtning:

- *Talentklasser*

Det anbefales at oprette talentklasser på en udvalgt grundskole i kommunen. Team Danmark og de 18 eksisterende elitekommuner peger på, at talentklasser er selve nerven i elitekommune-konceptet og Århus-undersøgelser fra 2011 viser, at talentklasser er en stor succes – både med hensyn til sportslige, faglige og sociale aspekter.¹⁵

- *Samling i klasser*

Det anbefales at samle kommunens talenter i klasser (på ca. 25 elever) på hver af årgangene 7, 8 og 9, for at skabe en særlig talentkultur blandt atleterne, opøve ekspertise blandt undervisere og koordinere transport, kurser, skemalægning mv..

- *Folkeskole*

Det anbefales at vælge en offentlig skole som udbyder af talentklasser. Derved sikres det, at elever ikke skal betale for at gå på skolen, og at kommunen som skole-ejer har fuld råderet over tilbuddet.

- *Private tilbud*

Det anbefales at undersøge muligheden for at samarbejde med private skoler – fx i forhold til at dele kvalificerede trænere, faciliteter og kørselsordning, samt åbne muligheden for kost og logi til unge i grundskolealderen.

- *Fleksibilitet*

Det anbefales at optage fx 20-22 atleter i 7. kl. og holde pladser åbne til optag i 8. kl.. Fx i forhold til atleter, der har lang transport tid, atleter der ønsker at afvente skole-skift, udvikler sig eksplosivt i 7. kl. eller atleter der dyrker idrætter, som først sent afholder nationale mesterskaber, der giver mulighed for at vurdere atletens niveau. Derudover anbefales det at arbejde med associerede talenter, der kan modtage fysioterapeutisk støtte, diverse kurser og netværk.

- *Etableringsfase*

Det anbefales af praktiske grunde at gennemføre en to-trins indslusning, da det forebygger en risikobetonet opstartsfase. I 2014-15 gøres erfaringer ved opstart af to klasser (7. og 8. kl.). I det følgende år opstartes en ny 7. klasse, så

¹⁵ Anbefalingen gives velvidende, at sagen er til politisk drøftelse i folketinget. Det forventes at talentklasser bliver lovlige, eller at der bliver mulighed for at få dispensation.

talentklasserne er fuldt indfaset.

År	Klasser
2014-15	7. + 8. klasse
2015-16	7. + 8. + 9. klasse

- *Udvælgelse*

Det anbefales at man udpeger kvalificerede ressourcepersoner til at udvælge de bedst egnede atleter. Typisk idrætsskolekoordinator og skoleansvarlig koordinator i samarbejde med idrætsspecifikke trænere og konsulenter fra specialforbundene.

- *Indhold*

Det anbefales at tilbuddet primært sikrer 6 timers ekstra målrettet idrætstræning om ugen (morgentræning), diverse kurser (kost, idrætspsykologi mv.), fysioterapeutisk støtte samt særligt fleksible skema-, lektie- og afleveringsmuligheder.

Der findes mange måder at konkretisere og udmønte ovennævnte anbefalinger på. I den sammenhæng kan man fx anvende konkrete indsatslementer fra nedenstående oversigt til at præge og tone det endelige design af eliteklasse-konceptet.

Nedenstående oversigt rummer samtidig budgetudgifter til de forskellige elementer fra tre inspirationskommuner (A, B og C), der på hver sin måde er vurderet sammenlignelige med Viborg Kommune. De tre inspirationskommuner har ønsket sig anonymitet i forbindelse med udlevering af egne budgetposter.

Indsatser	Inspirations-kommune A	Inspirations-kommune B	Inspirations-kommune C
Fysioterapeuter	134.000	95.000	150.000
Skolehjemssamarb. (morgentrænere)	9.000		5.000
Faciliteter (leje)	90.000		5.000
Transport	0	45.000	12.500
Udd. (morgentrænere, fys., lærere)	12.000		50.000
Materialer/udstyr (rekvisitter, tøj)	11.000		50.000
Løntilskud fysisk træning (morgen)		95.000	100.000
Løntilskud (skolekoordinator)		150.000	60.000
Kurser (kost, idrætspsykologi mv.)	8.000	15.000	80.000
Ryste sammen tur	5.000		10.000
Bruttotrup talenter (inkl. fødevarer)	22.000		
Markedsføring	5.000	12.000	40.000
Specialforbund (hjælp til optagelse)		3.000	30.000
Tøjpakke		60.000	
Indtægt fra andre kommuner	-40.000		-120.000
SAMLET	255.000	465.000	472.500

Table 4: Inspirationsbudgetter til talentklasser i 7.- 9. kl.

De tre inspirationskommuner ligger som illustreret ovenfor med et samlet årligt budget på mellem kr. 255.000 - 472.500 til klods 2. Som det fremgår, er der store forskelle i inspirationskommunernes budgetter, som følge af forskelle i indsats. Analysen indstiller i sin konklusion tre forskellige budgetrammer, der alle ligger i spændet mellem et standardbudget (med middelværdier for sammenlignelige kommuner) og et top-3-budget (med topværdier for tilsvarende kommuner). Det anbefales derfor, at Viborg Kommune afsætter mellem kr. 360.000 – 472.500 til talentklasser i 7.-9. klasse. Hvordan ressourcerne bedst fordeles på de enkelte poster, må afhænge af valg af budgetramme samt nærmere arbejde med design og udformning af ViTES.

4.3 Mere bevægelse i 0. - 6. kl. (klods 3)

Beskrivelse

Flere af de 18 elitekommuner under Team Danmark satser på mere bevægelse i 0.-6. klasse. Det gælder bl.a. Roskilde, Svendborg, Kolding og Esbjerg. Eksisterende løsninger er typisk bygget op over følgende grundtræk:

- Der udpeges én eller flere folkeskoler i kommunen
- Alle elever på årgangene 0.-6. i de udvalgte skoler/klasser får 2-4 timers ekstra idræt/bevægelse pr. uge.

Styrker

Begrundelserne for at skabe breddeidrætsklasser baserer sig typisk på følgende antagelser:

- Elever *lærer* bedre, hvis de bevæger sig mere i skolen.
- Elever er mindre *syge* på kort og langt sigt, hvis de bevæger sig mere i skolen.
- Elever styrker deres generelle *motorik og fysik*, hvis de bevæger sig mere i skolen.
- Elever øger deres generelle *velbefindende*, hvis de bevæger sig mere i skolen.
- Elever bliver *mere interesseret* i idræt og flere melder sig ind i en idrætsklub som følge af mere bevægelse i skolen.
- Elever bliver bedre til *idræt*, hvis de bevæger sig mere i skolen. På den måde kan mere bevægelse i skolen være med til at skabe flere potentielle talenter.

Derudover kunne man pege på, at mere bevægelse til alle i skoletiden kan blive et lovkrav i den skolereform, som forventes vedtaget i 2013.

Svagheder

Man kan samtidig pege på en række forhold, der taler *imod* at vælge den typiske udformning af klods 3:

- *Økonomi*
Breddeidrætsklasser koster ca. 40.000 kr. pr. klasse. I Viborg Kommune har man 350-400 klasser (fra 0.-6. klasse). Det vil svare til en samlet udgift på ca. kr. 15 mio.. I andre kommuner har man af samme grund typisk udvalgt 1-3 skoler som breddeidrætsskoler (svarende til en udgift på 1-3 mio.). Undtagelsen er Svendborg Kommune, hvor alle skoler pr. 2012 er udnævnt til breddeidrætsskoler (med 6 timers ugentlig bevægelse). I en enkelt kommune har man valgt at tilbyde mere idræt til én enkelt årgang (6. klasse) på én enkelt skole – svarende til en årlig udgift på ca. i alt kr. 80.000 kr.

- *Luksus*
Breddeidrætsklasser er næppe strengt nødvendige i bestræbelserne på at udvikle idrætstalenter. Hvis man ser på breddeidrætsklasser med talentidrætsbriller, er de snarere at betragte som en luksus. En lang række af de eksisterende eliteidrætskommuner har således fravalgt breddeidrætsklasser.
- *Faciliteter*
Hvis man pludselig tre-dobler antallet af bevægelsestimer (fra 2 til 6 timer) for alle skolens elever i 0.-6. årgang, giver det alt andet lige udfordringer for skolens idrætsfaciliteter ifht. plads og vedligehold. Eksisterende breddeidrætskoler forsøger at løse udfordringen ved at anvende begrebet "bevægelse" frem for "idræt" og anvende skolens faciliteter bredt (ikke kun hal, gymnastiksal og boldbaner mv.).

Anbefaling

På baggrund af ovenstående overvejelser anbefales det, at en øget satsning på udvikling af idrætstalenter i Viborg Kommune tager følgende i betragtning:

- *Mere bevægelse til alle er en dyr talentindsats*
Det anbefales ikke at indføre breddeidrætsklasser, hvis sigtet er udvikling af idrætstalenter. Breddeidrætsklasser forekommer som en usikker og ressourcekrævende indsats i forhold til effekten af talentudvikling.
- *Sideeffekter*
Hvis Viborg Kommune kan prioritere ressourcer til etablering af mere idræt i 0.-6. kl. forventes en lang række positive sideeffekter i forhold til læring, sundhed, motorik, mv..
- *Skolereform*
Det anbefales at afvente situationen, til de politiske forhandlinger vedrørende en ny skolereform er afklaret. Den nye skolereform kan
- resultere i nye muligheder og/eller krav til bevægelse i skolen.

4.4 Elitetilbud på ungdomsuddannelser (klods 4)

Beskrivelse

Kommunen er ikke skoleejer på ungdomsuddannelsesniveau og kan derfor ikke alene etablere et tilbud på dette område. De 18 eksisterende elitekommuner under Team Danmark har typisk et koordineret samarbejde med lokale ungdomsuddannelser bygget op over følgende grundtræk:

- En bred palet af de lokale uddannelsesinstitutioner (hhx, htx, stx og hf) deltager i tilbuddet.
- Private aktører (fx privatskoler, højskoler, efterskoler mv.) deltager ikke i tilbuddet.
- Tilbuddet rummer typisk 6 timers ekstra målrettet idrætstræning om ugen (morgentræning), diverse kurser (kost, idrætspsykologi mv.), fysioterapeutisk støtte samt særligt fleksible skema-, lektie- og afleveringsmuligheder.
- Mulighed for både 3-årige og 4-årige (Team Danmark) forløb afhængigt af de idrætsspecifikke træningskrav samt atletens egne muligheder og ønsker.
- Interesserede atleter søger optagelse på baggrund af idrætskompetencer.
- Der udpeges kvalificerede ressourcepersoner til at udvælge egnede elever (typisk en eller flere idrætskoordinatorer i samarbejde med idrætsspecifikke trænere) og konsulenter fra specialforbundene.
- Der er forskel på, om de eksisterende elitekommuner prioriterer at samle talenter med identiske uddannelsesbehov i *samme* skole/klasse – fx på et gymnasium – eller om de spredes på forskellige gymnasier. Det første er fx tilfældet i Aarhus og Aalborg, mens det sidste er tilfældet i Esbjerg. I det følgende drøftes fordele og ulemper ved en basismodel, som *samler* eleverne.

Styrker

Begrundelserne for at skabe koordineret tilbud på ungdomsuddannelserne med udgangspunkt i en basismodel, der samler elever i fælles klasser, er typisk følgende:

- *Træningsmængde*
Hvis man skal skabe idrætstalenter er *træningsmængden* afgørende. Ved at træne 6 timer pr. uge i skoletiden over tre år kan man alene realisere tæt på 1.000 timers målrettet træning.
- *Morgentræning*
Det er samtidigt centralt, at den ekstra træningsmængde finder sted på tidspunkter, hvor den ikke reducerer andre træningsmuligheder i løbet af dagen. I den sammenhæng er *morgentræning* centralt, da det skaber restitution muligheder i løbet af dagen og fordeler træningen over døgnet.
- *Transport*
Ved at skemasætte træningen om morgenen bliver det lettere at inddrage forældre mv. i transport (aflevering) af eleven til træningsfaciliteter uden for

skolen – ligesom det reducerer den transporttid, der benyttes i en potentiel undervisningstid.

- *Fælles talentklasser*

Begrundelserne for at samle atleter i fælles klasser tager typisk udgangspunkt i følgende antagelser:

- Det gør det lettere at skabe vinderkultur blandt eleverne. Eleverne får lettere ved at inspirere og lære af hinanden og det bliver mere normalt og acceptabelt at arbejde målrettet for succes.
- Det gør det lettere at opøve ekspertise blandt skolens lærere og udpege dedikerede lærere til at arbejde med talenterne – herunder skabe forståelse for elevernes særlige behov (ifht. skema, lektier, afleveringer mv.).
- Det gør det lettere at koordinere transport, kurser, skemalægning mv..

- *Brugerbetaling*

Ved at organisere tilbuddet udenom private skoler kan man undgå brugerbetaling. I Esbjerg, Aalborg, Kolding og Roskilde betaler eleverne fx ikke for at modtage tilbuddet. I Aarhus betaler eleverne 4.000 kr. årligt for at modtage morgentræning. (Højskoleelever betaler til sammenligning typisk op imod 50.000 kr. årligt – inkl. kost og logi).

Derudover kan man pege på følgende lokale forhold:

- *Velfungerende offentlige tilbud*

I Viborg Kommune findes allerede en række offentlige uddannelsesinstitutioner, som har erfaring med tilbud til elever, der ønsker at prioritere idræt i forbindelse med deres ungdomsuddannelse. Der eksisterer således en solid ramme for det videre talentprogram, hvis man vælger en typisk udformning af elitetilbud på ungdomsuddannelserne (bedst illustreret ved den meget massive grønne toning af følgende tabel).

	TILBUD	OPTAG	IDRÆTTER	BETALING
KATEDRAL- SKOLEN	Der er skoletilbud med plads i skema til mindst 3,5 timers ekstra idræt. ¹⁶	Ingen	Fodbold + håndbold +	Ingen
	Der er skoletilbud med plads i skema til mindst 6 timers idræt. ¹⁷	Team DK krav	Team DK idrætter	Ingen
VIBORG GYMNASIUM & HF	Der er skoletilbud med plads i skema til mindst 6 timers idræt. ¹⁸	Team DK krav	Team DK idrætter	Ingen
	Der skabes skoletilbud med plads i skema til ekstra idræt. ¹⁹	Ingen	Elever vælger ikke idræt	Ingen
BJERRINGBRO GYMNASIUM	Der er skoletilbud med plads i skema til mindst 1,5 timers ekstra idræt. ²⁰	Ingen	Primært håndbold	415 kr. pr. mrd.
MERCANTEC	Der er skoletilbud med plads i skema til 4-6 timers ekstra idræt. ²¹	Ingen	10 idrætter	Ingen
	Der er skoletilbud med plads i skema til mindst 6 timers idræt. ²²	Team DK krav	Team DK idrætter	Ingen

Tabel 5: Lokale offentlige indsatser på ungdomsuddannelsesområdet

Rød boksfarve: Harmonerer ikke med den typiske udformning af klods 4

Gul boksfarve: Kan med justeringer bringes til at harmonere med den typiske udformning af klods 4

Grøn boksfarve: harmonerer med den typiske udformning af klods 4.

¹⁶ Viborg Katedralskole har et særligt idrætstilbud for gymnasieelever (15-20 år), der ønsker at udvikle deres håndboldspil eller fodboldspil. I samarbejde med Sports Academy Viborg, VFF, VHK og Team Viborg etableres således undervisning i fodbold/håndbold i 3 lektioner (à 70 min.) pr. uge i alle 3 år. Der er ikke optagelseskrav i tilbuddet. Skolen ønsker at udvikle tilbuddet, så det ikke blot omhandler fodbold og håndbold. Skolen har 97 elever på idrætslinje (og derudover 23 elever med Idræt B, valgfag). Der er mulighed for at bo på skolens offentlige kostafdeling/kollegium.

¹⁷ Viborg Katedralskole har særlige tilbud til Team-Danmark elever og nogle få andre, som er potentielle Team-Danmark elever (i alderen 15-20 år). De får mulighed for at deltage i stævner, samlinger, træning mv., som foregår i undervisning. Eleverne kan både gå i almindelige klasser eller i idrætsskassen. Derudover har Team-Danmark og de potentielle Team-Danmark elever ca. fire gange årligt samtaler med idrætskoordinator på gymnasiet, ligesom skolen er medlem af elitegymnasier og samarbejder med et elitesportsgymnasium i Hamborg. Skolen har pt. Team-Danmark elever indenfor gymnastik, ridning, fodbold, håndbold, atletik, golf og svømning. Der er mulighed for at bo på skolens offentlige kostafdeling/kollegium med ernæringsrigtig kost, lektiehjælp, voksne ansat til hjælp og støtte mv.

¹⁸ Viborg Gymnasium og HF har særlige tilbud til Team Danmark elever (i alderen 15-20 år) som tilrettelægges over 4 år. Viborg Gymnasium og HF forsøger generelt at lave fleksible tilbud, som passer til elevens idræt. Gymnasiet står for skolen og foreningen står for idrætten. Gymnasiets tilbud er således et tilbud om organisatorisk hjælp til at få tingene til at gå op. Gymnasiet understreger at de udmærket kan forestille sig et sådant tilbud udvidet til at omfatte elever, der ikke tilhører den absolutte elite.

¹⁹ Viborg Gymnasium og HF udbyder en ny studieretning fra og med skoleåret 2013/14. Der er ikke optagelseskrav i tilbuddet. I udgangspunktet har studieretningen først og fremmest appel til de, der har interesse for idræt – men vil også være oplagt for de største talenter.

²⁰ Bjerringbro Gymnasium har et særligt idrætstilbud for gymnasieelever (16-19 år), med særlig fokus på håndbold. I samarbejde med idrætsforening(er) etableres særlig træning af foreningstrænere 90 min. Hver onsdag ved at lave skemafri i 1 og 2. time. Tilbuddet modtages pt. af 20 elever. Der er ikke formelle optagelseskrav i tilbuddet, men eleven skal gerne være god og motiveret i forhold til sin idræt og potentiale til at tilhøre den lokale elite i sin aldersgruppe (bedste lokale hold).

²¹ Mercantec har en særlig idrætslinje for elever (15-20 år), i samarbejde med Sports Academy Viborg (SAV). Eleverne kan vælge mellem 4-6 timers ugentlig specialtræning indenfor 10 forskellige idrætter (hos idrætsforeninger i samarbejde med SAV). Tilbuddet modtages pt. af 80 elever. Der er ikke formelle optagelseskrav i tilbuddet, men eleven skal gerne være god og motiveret i forhold til sin idræt.

²² Mercantec har særlige tilbud til Team Danmark elever (15-20 år) som typisk tilrettelægges over 4 år.

- *Udfordringer ved private tilbud*

I Viborg Kommune findes allerede en række private uddannelsesinstitutioner, som har erfaring med tilbud til elever, der ønsker at prioritere idræt i forbindelse med deres ungdomsuddannelse. I forhold til den typiske udformning af denne klods, er der en række udfordringer i samarbejdet med de private tilbud (bedst illustreret ved den meget massive røde toning af følgende tabel).

	TILBUD	OPTAG ²³	IDRÆTTER	BETALING
SPORTS ACADEMY VIBORG (SAV)	Der er skoletilbud med plads i skema til mindst 6 timers idræt. ²⁴	Formelt ingen	10 idrætter	3.800 pr. mrd. (kost + logi)
GYMNASTIK OG IDRÆTSHØJSKOLEN VIBORG (GIV)	Der er skoletilbud med plads i skema til mere idræt. ²⁵	Formelt ingen	Gymnastik	3.500 pr. mrd. (kost + logi)

Tabel 6: Lokale private indsatser på ungdomsuddannelsesområdet

Rød boksfarve: Harmonerer ikke med den typiske udformning af klods 4

Gul boksfarve: Kan med justeringer bringes til at harmonere med den typiske udformning af klods 4

Grøn boksfarve: harmonerer med den typiske udformning af klods 4.

²³ Højskoler, friskoler, akademier mv. må ifølge lov om de frie kostskoler ikke optage elever med udgangspunkt i deres idrætsmæssige kvalifikationer. Således hedder det i § 15. Stk. 2. at deltagelse i et kursus ikke må gøres betinget af "... bestemte kundskaber, uddannelser, stillinger, erhverv eller ansættelsesforhold i en virksomhed og lign. eller af medlemskab af bestemte foreninger eller organisationer".

²⁴ Sports Academy Viborg (SAV) er en art idræts højskole, med 65 elever i alderen 16-20 år, der alle bor på skolen (ved Viborg Stadion). 4 pct. af eleverne er fra Viborg Kommune. De øvrige 96 pct. er elever fra andre kommuner. Prisen for at gå på skolen er kr. 4.100 – 4.600 pr. måned (inkl. kost og logi). Ved optagelse på skolen vælger eleven en idræt blandt 8 mulige, som vedkommende vil dygtiggøre sig indenfor. Der er ingen formelle idrætsmæssige optagelseskrav på skolen, men udøveren skal være indstillet på at træne 10 timer pr. uge ligesom skolen prioriterer atleter, der er gode til deres idræt og har lyst til at arbejde målrettet, ambitiøst, fokuseret og seriøst med både uddannelse og idræt. Eleverne indskrives på en ungdomsuddannelse – fortrinsvis Mercantec eller Viborg Katedralskole - hvor de sideløbende med deres skolegang tilbydes særlige fleksible muligheder for at dyrke deres idræt. Skolen skelner mellem *basic elever* (pt. 30 stk.), der skal vælge mellem en erhvervsgrunduddannelse på Mercantec og så vidt muligt placeres i samme klasse, og *masterelver*, der kan vælge mellem de forskellige ungdomsuddannelser. På Mercantec ligger alle træningstimer i skemaet (fortrinsvis morgentræning). I det omfang der er behov for det, planlægger SAV øvrig træning ud fra mulighederne i det enkelte skoletilbud. (Se bilag x for skolens spørgeskemabesvarelse).

²⁵ Gymnastik og idræts højskolen ved Viborg har en særlig idrætslinje (College) i samarbejde med byens ungdomsuddannelser. Idrætslinjen har 27 elever i alderen 16-19 år og fokuserer på gymnastik og spring på højt niveau. Fra 2013-14 udvides skolen med dance og rytme hold. 7 pct. af eleverne (2 stk.) er fra Viborg Kommune. Alle elever bor på skolen. Prisen for at gå på skolen er kr. 4.500 pr. måned + indmeldelse (inkl. kost og logi). Der er ansat personale til "social bevågenhed". Der er ingen formelle idrætsmæssige optagelseskrav på skolen, men optagelse sker bl.a. på baggrund af en vurdering fra elevens egen klubtræner/leder samt teknisk kunnen vurderet ud fra en vedlagt DVD-optagelse. Der prioriteres elever, der minimum har potentiale til at tilhøre den regionale elite i sin idræt (regionshold).

Svagheder

Man kan samtidig pege på en række forhold, der taler *imod* at vælge den typiske basis-udformning af klods 4:

- *Reducerede valgmuligheder*
Ved at samle talenter på fx ét lokalt gymnasium lukker man andre gymnasier ude af samarbejdet og reducerer atletens muligheder for valg af gymnasier og studieretninger.
- *Valgfag/skole*
Når eleverne skal have 6 timers ekstra idrætstræning, betyder det alt andet lige, at elever skal gå længere tid i skole. Der er dog mulighed for, at nogle elever kan anvende 2 ugentlige idrætstimer som en del af de 6 timer. Derudover har flere uddannelser valgfag, som kan inddrages i tilbuddet. Derved kan nogle af de resterende idrætstimer få status af valgfag. Derudover eksisterer de 4-årige Team Danmark forløb, hvor antallet af skole-timer reduceres. Endelig er der i flere andre kommuner (fx Esbjerg og Aarhus) tradition for, at talenter på ungdomsuddannelserne har relativt fleksible skemaer med færre timer, og suppleres individuelt i enkelte fag, hvis de får behov for det undervejs i uddannelsesforløbet.

Derudover kan man pege på følgende lokale forhold, der er af relevans for diskussionen vedrørende klods 4:

- *Velfungerende kommercielle tilbud*
Hvis man udelukkende vælger at samarbejde med offentlige uddannelsesstilbud, udelukker man en række eksisterende kommercielle muligheder. Der er således en række potentielle gevinster ved at inddrage lokale aktører (SAV, GIV) i et koordineret samarbejde på ungdomsuddannelserne. SAV og GIV har allerede samarbejde med flere af de øvrige lokale ungdomsuddannelser, og de har fine muligheder for at tilbyde løsninger med kost og logi til udeboende atleter.²⁶

²⁶ Ved at tiltrække atleter fra andre kommuner kan man selvsagt øge kundegrundlaget for kommunens uddannelsesinstitutioner (og sikre øget statstilskud i størrelsesordenen 40.000 kr. pr. elev) ligesom et sådan tilbud kan være med til at brande kommunen i forhold til fremtidige borgere. Omvendt vil sådanne elever naturligvis optage pladser fra kommunens egne talenter.

Anbefaling

På baggrund af overvejelser i ovenstående, anbefales det, at en øget satsning på udvikling af idrætstalenter i Viborg Kommune tager følgende i betragtning:

- *Talentklasser*
Det anbefales, at der etableres et formaliseret samarbejde med de offentlige ungdomsuddannelser. Team Danmark og de 18 eksisterende elitekommuner peger på, at dette er en naturlig videreførelse af talentprogrammets talentklasser i 7.-9. kl..
- *Indhold*
Det anbefales at tilbuddet primært sikrer 6 timers ekstra målrettet idrætstræning om ugen (morgentræning), diverse kurser (kost, idrætspsykologi mv.), fysioterapeutisk støtte samt særligt fleksible skemaer, lektie- og afleveringsmuligheder.
- *Samarbejde med gymnasier*
Det anbefales, at man indledningsvis samarbejder med alle lokale stx-gymnasier, hvor der eksisterer særlige talenttilbud, der harmonerer med talentprogrammets optagelseskrav. I løbet af den første periode i ViTES undersøges muligheden for at samle elever, og/eller placere ekstra træning samtidig i alle tilbud.²⁷
- *Samarbejde med kommercielle aktører*
Det anbefales, at undersøge muligheden for at samarbejde med kommercielle aktører – fx i forhold til at dele kvalificerede trænere, faciliteter og kørselsordning, samt åbne muligheden for kost og logi til unge i ungdomsuddannelsesalderen. Det kan endvidere styrke muligheden for at rekruttere uddannelsessøgende til kommunen. Særligt hvis private skoletilbud fx kan "brande" sig som en del af kommunens Team Danmark eliteordning og således benytte denne platform til i øget grad at tiltrække elever fra andre dele af landet.

Der findes mange måder at konkretisere og udmønte ovennævnte anbefalinger på. I den sammenhæng kan man fx anvende konkrete indsatslementer fra nedenstående oversigt, til at præge og tone det endelige design af ungdomsuddannelses-konceptet. Nedenstående oversigt rummer samtidig budgetudgifter til de forskellige elementer fra tre inspirationskommuner (A, B og C), der på hver sin måde er vurderet sammenlignelige med Viborg Kommune. De tre inspirationskommuner har ønsket sig anonymitet i forbindelse med udlevering af egne budgetposter.

²⁷ Endvidere kan samarbejdet indeholde deling af kvalificerede trænere, faciliteter og kørselsordning med gymnasiernes egne tilbud.

Indsatser	Inspirationskommune A	Inspirationskommune B	Inspirationskommune C
Faciliteter/materialer	10.000		10.000
Fysioterapeuter	65.000		40.000
Skole-koordinator	0		80.000
Buddy-ordning	0		40.000
Supplerede enkelt-undervisning	0		27.500
Uddannelse (morgentrænere)	25.000		27.500
Løntilskud t. trænere (morgentræning)	100.000		20.000
Transport (morgentræning)	0		
Morgenmad (morgentræning)	0		
Bruttotrup-talenter	15.000		
Markedsføring	5.000		15.000
Udstyr/materialer	10.000		
Tværgående (social) idrætsmentor			80.000
Tilskud til Akademi		140.000	
SAMLET	230.000	140.000	340.000

Tabel 7: Inspirationsbudgetter til elitetilbud på ungdomsuddannelserne

De tre inspirationskommuner ligger som illustreret ovenfor med et samlet årligt budget på mellem kr. 140.000 – 340.000. Som det fremgår er der store forskelle i inspirationskommunernes budgetter, som følge af forskelle i indsatser. Analysen indstiller i sin konklusion tre forskellige budgetrammer, der alle ligger i spændet mellem et standardbudget (med middelværdier for sammenlignelige kommuner) og et top-3-budget (med topværdier for tilsvarende kommuner).

Det anbefales derfor, at Viborg Kommune afsætter kr. 240.000 – 340.000 til tilbud på ungdomsuddannelserne. Hvordan ressourcerne bedst fordeles på de enkelte poster må afhænge af valg af budgetramme samt nærmere arbejde med design og udformning af ViTES.

4.5 Organisering med talentråd og –personale (klods 5)

Beskrivelse

De 18 eksisterende elitekommuner under Team Danmark har alle en konkret organisering, der er ansvarlig for den samlede indsats og som er bygget op over følgende mere eller mindre identiske grundtræk:

- Der er nedsat et talentråd (en styregruppe), der har den beslutningsmæssige kompetence i forhold til det samlede tilbud. Talentrådet består typisk af repræsentanter fra byråd, udvalgte klubber, idrætsråd, det lokale erhvervsliv, den kommunale forvaltning samt talentklasser på grundskole- og ungdomsuddannelsesniveau.
- Der er udpeget et kommunalt personale, der er ansvarlig for design, udvikling og drift af den samlede talentindsats.²⁸
- Opgaverne består primært i at udvælge egnede talenter (via observation, samtaler mv.), sikre fleksible uddannelsesforløb og udvikle satsningsklubber/træningsmiljøer til at honorere de nye muligheder.
- Personalets arbejde foregår i samarbejdet med involverede folkeskoler, ungdomsuddannelser, foreninger, virksomheder, kursusudbydere, forældre, Team Danmark, Danmarks Idræts Forbund og specialforbund – og med reference til en nærmere defineret talentpolitik, ledelses og/eller bestyrelsesgruppe.
- Det daglige personale indstiller centrale emner (og problemstillinger for det videre arbejde) til behandling i talentrådet 4 gange årligt. Her har talentrådets faste repræsentanter stemmeret, mens Team Danmark og en repræsentant for talenterne har taleret (men ikke stemmeret).

I det følgende drøftes fordele og ulemper ved en organisering, hvor personalet fysisk befinder sig på rådhuset, og hvor der eksisterer et talentråd med beslutningskompetence. Tabellen på næste side viser, hvorledes fysisk placering og beslutningskompetence er organiseret i andre kommuner.

²⁸ Der er forskelle på hvordan forskellige elitekommuner mere præcist organiserer personalet. Der kan fx være tale om:

- at en elitekoordinator løser opgaverne med praktisk hjælp fra en deltidssekretær,
- at kommunens idrætskonsulent også varetager rollen som elitekoordinator i kombination med en halvtidsmedarbejder der tager sig af eliteidrætsklasserne, eller
- at opgaverne løses af mere end én enkelt fuldtids elitekoordinator.

		Beslutningskompetence	
		Kommunal	Ikke-kommunal
Fysisk placering	Kommunal	Ballerup Esbjerg Gentofte Svendborg	Randers Aalborg Fredericia Haderslev Hillerød Horsens Kolding Roskilde Vejle
	Ikke-kommunal		København Århus Odense Herning Holstebro

Tabel 8: Organisering - fysisk placering og beslutningskompetence

Styrker

Begrundelserne for en organisering, hvor personalet fysisk befinder sig på rådhuset, og hvor der er et talentråd med beslutningskompetence, har typisk været følgende:

- *Tæt på ressourcepersoner*
Ved at organisere tilbuddet omkring en kommunal forvaltning (fx Kultur & Service) sidder personalet tæt på ressourcepersoner der har viden om fx faciliteter, klubmedlemmer, tilskudsformer mv..
- *Tæt på nøgle-forvaltninger*
Ved at organisere tilbuddet omkring en kommunal forvaltning (fx Kultur & Service) er man tæt på relevante samarbejdsflader på tværs af forvaltninger – fx i forhold til Børne- og Ungeforvaltningen, der bl.a. er ansvarlig for tilbud på grundskoleområdet.
- *Tæt på det politiske system*
Ved at organisere tilbuddet omkring en kommunal forvaltning, kan man sikre tæt kontakt til det politiske system.
- *Talentråd (styregruppe)*
Et beslutningskompetent talentråd er centralt i bestræbelserne på at sikre bred forankring og ejerskab.

Svagheder

Man kan samtidig pege på en række forhold, der taler *imod* at vælge den typiske basis-udformning af klods 5:

- *Pragmatiske grunde*
Når talentudviklings-modellerne i de 18 eksisterende elitekommuner ofte er kommunalt organiseret skyldes det givet vis også, at indsatsen typisk er udviklet og indstillet af kommunale medarbejdere, der derved har fået ejerskab og indsigt. Som følge heraf har det typisk været naturligt at placere organiseringen i en kommunal institution.
- *Ikke-kommunal organisering*
Der er eksempler på kommuner, hvor elitepersonalet er organiseret og placeret i armslængdeafstand fra den kommunale forvaltning – fx som en fond, der bl.a. støttes af kommunen. EVA rapporten (2011) viser at trænere og ledere i en sådan kommune, vurderer talentsamarbejdet mere positivt end i kommuner med en ren kommunal organisering. Rapporten understreger dog samtidig, at der ikke er nok materiale til at konkludere om den positive effekt skyldes den specifikke organisering med en fond.²⁹
- *Talentråd (styregruppe)*
Et beslutningskompetent talentråd vil alt andet lige handle langsommere og skulle balancere færre interesser end en organisering, hvor personalet selv træffer beslutninger med udgangspunkt i fastlagte politikker. Samtidig vil det kommunale system mindre entydigt selv kunne definere retningen for indsatsen.

Derudover kan man pege på følgende lokale forhold, der er af relevans for diskussionen vedrørende klods 5:

- *Viborg Idrætsråd*
I Viborg Kommune er der tradition for, at kommunen uddelegerer opgaver til klubbernes egen interesseorganisation, Viborg Idrætsråd. Ved at organisere ViTES omkring Idrætsrådet, får ViTES et personale, der kender klubberne, som er vant til at håndtere klubbernes forskellige problemstillinger – herunder eliteovervejelser - og som klubberne har indflydelse på gennem foreningsvalgt bestyrelse. Omvendt bør det nævnes, at der er eliteklubber, som ikke er medlem af Viborg Idrætsråd (fx Team Nørreå) og som måske kan frygte forskelsbehandling på en sådan baggrund.
- *Organisationernes Hus*
I Kommunes Idrætspolitik nås målsætningen om talentudvikling bl.a. ved "... i samarbejde med foreninger og erhvervsliv at etablere et formaliseret

²⁹ Rapporten fremhæver bl.a. at "trænere og ledere her (...) er enige om at arbejdet i fonden er mere fleksibelt (...) Medarbejderne er meget tilgængelige, "de er meget nede på jorden og har ikke travlt med at sige nej" (s.18).

eliteudviklings-samarbejde, der har til formål, at styrke rammerne omkring talentudviklingen og eliteidrætten” (s. 13).

Der pågår i Viborg en proces med at samle interesseorganisationer for handel, erhverv, turisme, innovation og idræt under samme tag. Ved at organisere ViTES i samme hus øges sandsynligheden for, at personalet i det daglige kan trække på mange facetteret kompetencer, netværk, mv.. Derved kan organiseringen tilføres ressourcer og opmærksomhed, der ikke nødvendigvis vil gå denne vej.

Anbefaling

På baggrund af overvejelser i ovenstående anbefales det at en øget satsning på udvikling af idrætstalenter i Viborg Kommune tager følgende i betragtning:

- *Koordination er en forudsætning*
Det er ikke muligt at løfte de nødvendige koordineringsopgaver indenfor de forskellige byggeklodser uden ansættelse af en eller flere idrætskoordinatorer. Der er således fuldtidsansatte elitekoordinatorer i alle 18 eksisterende elitekommuner.
- *Idrætsfagligt miljø*
Det anbefales, at have personale i et idrætsfagligt miljø til løsning af tilbuddets meget forskelligartede opgaver. Personalet i det idrætsfaglige miljø må interessere sig for mange forskellige idrætter, så der ikke opstår fejlurderinger og forskelsbehandling på baggrund af manglende indsigt. Det er særlig vigtigt i forhold til optagelse af elever og foreninger, som fylder hovedparten af arbejdsopgaverne, og som typisk foregår i tæt samarbejde med specialforbund under DIF. Personalet må endvidere være indstillet på et omfattende arbejdspress i etableringsfasen, og på at samarbejdet med frivillige ofte foregår på skæve arbejdstider (EVA, 2011).
- *Partnerskab*
Det anbefales, at benytte ”Organisationernes hus” som ramme for det daglige arbejde mht. at optimere inddragelsen af lokale nøgleorganisationer. Endvidere anbefales det, at inddrage alle relevante aktører (kommunale og private) i et fælles forpligtigende, partnerskab, som kan sikre, at de enkelte opgaver løses af den bedst egnede aktør. Bilag 3 skitserer relevante opgaver og kompetencer.
- *Talentråd*
Det anbefales at nedsætte et talentråd, med repræsentanter fra byråd, udvalgte klubber, Viborg Idrætsråd, det lokale erhvervsliv, den kommunale forvaltning samt talentklasserne på grundskole- og ungdomsuddannelsesnivea. Det anbefales, at det idrætsfaglige personale indstiller centrale emner til behandling i talentrådet 4 gange årligt. Det anbefales samtidigt, at talentrådets faste repræsentanter har stemmeret og at Team Danmark og en repræsentant for talentklasse-atleterne har taleret (men ikke stemmeret).

Der findes mange måder at konkretisere og udmønte ovennævnte anbefalinger på. I den sammenhæng kan man fx anvende konkrete indsatslementer fra nedenstående oversigt til at præge og tone det endelige design af organiseringen. Nedenstående oversigt rummer samtidig budgetudgifter til de forskellige elementer fra tre inspirationskommuner (A, B og C), der på hver sin måde er vurderet sammenlignelige med Viborg Kommune. De tre inspirationskommuner har ønsket sig anonymitet i forbindelse med udlevering af egne budgetposter.

Indsatser	Inspirations kommune A	Inspirations kommune B	Inspirations kommune C
Løn (elitekoordinator)	825.000	540.000	800.000
Uddannelse	10.000		25.000
Møder, rejser, repræsentation	10.000	10.000	20.000
Abonn., kontingent, annoncer	10.000		15.000
Tjenesteydelser	30.000		60.000
Eliteråd	10.000		10.000
SAMLET	895.000	550.000	930.000

Tabel 9: Inspirationsbudgetter til organisering med talenråd og personale

De tre inspirationskommuner ligger som illustreret ovenfor med et samlet årligt budget på mellem kr. 550.000 – 930.000. Som det fremgår, er der store forskelle i inspirationskommunernes budgetter som følge af forskelle i indsatser. Analysen indstiller i sin konklusion tre forskellige budgetrammer, der alle ligger i spændet mellem et standardbudget (med middelværdier for sammenlignelige kommuner) og et top-3-budget (med topværdier for tilsvarende kommuner). Det anbefales derfor, at Viborg Kommune afsætter kr. 740.000 – 930.000 til tilbud på ungdomsuddannelserne. Hvordan ressourcerne bedst fordeles på de enkelte poster må afhænge af valg af budgetramme samt nærmere arbejde med design og udformning af VITES.

4.6 Satsningsklubber (klods 6)

Beskrivelse

De 18 eksisterende elitekommuner under Team Danmark udpeger typisk en række satsnings-idrætter og klubber, som de foretrækker at støtte udviklingsmæssigt (sportsligt og organisatorisk) og som de foretrækker at rekruttere atleter fra via følgende kriterier:

- Foreningen skal være *interesseret* i at deltage i samarbejdet – fx i implementering af alders relateret træning (ATK) og organisatorisk udvikling af klubben - samt være indstillet på at bidrage med mer-arbejde mv..
- Foreningen skal have adgang til faciliteter, så de kan håndtere den øgede træningskvantitet og/eller kvalitet (eller indenfor en overskuelig fremtid sikre sådanne faciliteter).
- Foreningen skal have kvalificerede og interesserede atleter.
- Foreningen skal kunne rekruttere kvalificerede trænere.

Styrker

Begrundelserne for at prioritere klubudvikling og udvælge satsningsklubber har typisk været følgende:

- *Behov for økonomisk støtte*
Idrætsklubber er typisk bemandede med frivillig arbejdskraft. Det gør det vanskeligt at honorere kravene til en øget talentindsats. Fx ifht rekruttering, ansættelse og fastholdelse af kvalificerede trænere.³⁰ I den sammenhæng kan økonomisk støtte/kompensation være både hensigtsmæssig og nødvendig.
- *Lovhjemmel til økonomisk støtte*
Ifølge Eliteidrætslovens § 7 kan kommuner "... yde økonomisk støtte til eliteidræt, medmindre der er tale om egentlig erhvervsvirksomhed". Eliteidrætsloven indeholder ingen definition af erhvervsvirksomhed, men målet er at muliggøre kommunal støtte til lokale idrætsklubber, der ligger i grænselandet mellem frivillig og professionel sportsudøvelse.
- *Netværk*
Forskellige idrætsklubber står typisk med mange af de samme problemstillinger i forhold til arbejdet med unge atleter, på trods af de individuelle forskelle, der er mellem idrætsgrene. Det kan derfor være relevant at skabe netværk til drøftelse af disse anliggender.

³⁰ Fx skabelse af talentudviklingsmiljøer hvor de unge atleters træning er baseret på principperne for ATK, og hvor atleterne har en hverdag, hvor elitesport, uddannelse og socialt liv hænger sammen.

- *Udvalgte klubber og idrætter*

Det er vanskeligt, at udvikle samtlige idrætter og klubber i Viborg Kommune til at kunne håndtere talentudviklingsarbejde på nationalt/internationalt niveau.

Ved at udvælge en række satsningsidrætter/klubber bliver det muligt, at prioritere og fokusere indsats og ressourcer omkring de idrætter og foreninger, hvor der er størst sandsynlighed for, at indsatsen får effekt.

Derudover kan man pege på følgende lokale forhold:

- *Mange interesserede klubber*

Der findes en lang række lokale idrætsklubber i Viborg Kommune (18 stk.), der ønsker deltagelse i en øget talentsatsning. Selv når satsningen kræver merarbejde og ekstra ressourcer. Det drejer sig om henholdsvis: Bjerringbro BMX klub, Bjerringbro FH, Midtjysk Faldskærmsklub, Olympia, Stoholm Håndbold, Team Nørreå, Team Viborg, VHIF, Viborg Atletik og Motion, Viborg FF, Viborg Flugtskytteklub, Viborg Golfklub, Viborg Gymnastik Forening, Viborg HK, Viborg Karate Klub, Viborg Petanque Klub, Viborg Skytteforening, Viborg Svømmeklub.

En række af de interesserede klubber har samtidig stor erfaring med elite- og talentudvikling, kombineret med relevante ambitioner og ønsker (se bilag 4 samt uddybende spørgeskemasvar i appendiks 1). Der er således god grund til at forvente, at hovedparten af de interesserede klubber kan håndtere og honorere de muligheder, der ligger i en øget elitesatsning.³¹

Svagheder

Man kan samtidig pege på forhold, der taler *imod* at vælge den typiske udformning af klods 6:

- *Atleter fra ikke-satsningsklubber*

Det er nødvendigt med klare regler, når talenter fra foreninger, der ikke honorerer satsnings-kravene, søger optagelse. Det er frustrerende for alle – både skole, atlet, forældre, koordinator, klub, Team Danmark og specialforbund - hvis et stort talent, ikke kan blive en del af tilbuddet fordi foreningen ikke honorerer bestemte krav.

³¹ Bilag 4 viser den "rå" data for de forskellige klubber. Forinden en endelig udvælgelse af satsningsklubber forestår en proces, hvor Viborg Idrætsråd kvalificerer og yderligere ensarter de data, som klubberne har fremsendt. Dataene vil være medvirkende til en første graduering af klubberne. Næste skridt i denne proces er en interviewfase med udvalgte klubber, hvor såvel klubbernes samt ViTES' krav og forventninger drøftes. Interviewfasen vil yderligere tydeliggøre klubbernes engagement og således medvirke til at kvalificere den endelige selektion.

Anbefaling

På baggrund af overvejelser i ovenstående anbefales det, at en øget satsning på udvikling af idrætstalenter i Viborg Kommune tager følgende i betragtning:

- *Klubudvikling*
Det anbefales at ViTES arbejder med *klubudvikling*, da niveauet i klubber baseret på frivillig arbejdskraft varierer meget. Det anbefales i den sammenhæng, at afsætte ressourcer til morgentrænerers løn samt klublederes efteruddannelse og netværk.
- *Satsningsklubber*
Det anbefales, at udvælge en række satsningsidrætter og -klubber i bestræbelserne på, at fokusere ressourcerne der, hvor der er størst sandsynlighed for at opnå resultater. I den sammenhæng må man bl.a. skele til klubbernes talentproduktion, indsatser og ambitioner, samt foreningernes styrke i et nationalt perspektiv og Team Danmarks ønsker til områdets talentudvikling.
- *Krav*
Det anbefales, at satsningsklubberne skal leve op til en række modkrav for at kunne modtage støtte og være en del af talentudviklingsprojektet.
- *Grader af satsningsklubber*
Det anbefales, at arbejde med forskellige grader af satsningsklubber. Fx arbejde med 6 *prioriterede klubber* (der opfylder optagelseskrav og modtager fuld klubudvikling), 4 *indsatsklubber* (der opfylder optagelseskrav eller kan gøre det indenfor 2-3 år og som modtager basal klubudvikling) og 2 *udviklingsklubber* (der er interesserede i projektet, men som ikke kan opfylde optagelseskravene indenfor 2-3 år – og hvor der iværksættes en udviklingsplan).
- *Talenter fra ikke-satsningsklubber*
Det anbefales, at atleter alt andet lige skal komme fra en af satsningsklubberne, for at kunne blive fuldt optaget i tilbuddets talentklasser. Det er ikke hensigtsmæssigt at optage atleter, der alligevel ikke har muligheder for at modtage tilfredsstillende træning mv. i deres respektive klubber. Dog anbefales,

at atleter under DIF anerkendte specialforbund med national/regional medaljepotentiale *kan* optages. Det samme gælder atleter fra ikke DIF anerkendte idrætsgrene med international medaljepotentiale.

Der findes mange måder at konkretisere og udmønte ovennævnte anbefalinger på. I den sammenhæng kan man fx anvende konkrete indsatslementer fra nedenstående oversigt, til at præge og tone det endelige design af et klubudviklingskoncept. Nedenstående oversigt rummer samtidig budgetudgifter til de forskellige elementer fra tre inspirationskommuner (A, B og C), der på hver sin måde er vurderet sammenlignelige med Viborg Kommune. De tre inspirationskommuner har ønsket sig anonymitet i forbindelse med udlevering af egne budgetposter.

Indsatser	Inspirations kommune A	Inspirations kommune B	Inspirations kommune C
Udviklingsstøtte (herunder trænerløb)	732.000	300.000	75.000
Uddannelse (træner/leder)	50.000		10.000
Faciliteter/materialer	50.000		
Netværk	10.000		30.000
SAMLET	710.000	300.000	115.000

Tabel 7: Inspirationsbudgetter til satsningsklubber

De tre inspirationskommuner ligger som illustreret ovenfor med et samlet årligt budget på mellem kr. 115.000 – 710.000. Som det fremgår, er der store forskelle i inspirationskommunernes budgetter som følge af forskelle i indsatser. Analysen indstiller i sin konklusion tre forskellige budgetrammer, der alle ligger i spændet mellem et standardbudget (med middelværdier for sammenlignelige kommuner) og et top-3-budget (med topværdier for tilsvarende kommuner).

Det anbefales derfor, at Viborg Kommune afsætter kr. 410.000 – 710.000 til udvikling af satsningsklubber. Hvordan ressourcerne bedst fordeles på de enkelte poster, må afhænge af valg af budgetramme, samt nærmere arbejde med design og udformning af ViTES.

4.7 Team Danmark kommune (klods 7)

Beskrivelse

De 18 eksisterende elitekommuner er alle certificeret Team Danmark kommuner, hvilket indebærer hensyn til følgende standardkriterier/aftaler:³²

- Det primære mål med elitekommunerne er - i samarbejde med Team Danmark og lokale klubber/foreninger – at udvikle unge talenter i alderen 12 – 18 år.
- Der etableres et relevant antal *idrætsskoler*, der giver mulighed for høj træningskvantitet og – kvalitet - tilpasset talentets aldersmæssige udvikling, i samarbejde med foreninger og specialforbund.
- De implicerede lærere og trænere *videre/efteruddannes*, så de har relevant viden om træning i forhold til aldersmæssige faktorer og kompetencer til at skabe frugtbare samarbejdsrelationer.
- Der etableres et relevant antal (afhængigt af kommunestørrelse, lokale klubmiljøer mv.) lokalt støttede *kraftcentre* efter Team Danmark - eller specialforbunds-koncept - med adgang til passende træningsfaciliteter.
- Der udvælges et antal *satsningsidrætsgrene*, hvorefter disse prioriteres. Typisk 4-8 idrætsgrene fordelt på både holdidrætsgrene og individuelle idrætsgrene.
- Det skal være muligt for talenterne at tage en *ungdomsuddannelse*, der giver mulighed for at opretholde det høje sportslige ambitionsniveau. Det indebærer bl.a. mulighed for skemalagt morgentræning på tværs af uddannelserne.
- Der skal oprettes en lokal *eliteidrætsinstitution*, som bl.a. kan assistere eliteudøverne med fleksible uddannelsesforløb og jobs (i samarbejde med det lokale erhvervsliv) – samt evt. yde økonomisk støtte til trænerudgifter, udgifter til turneringsdeltagelse og træningsleje. Den lokale eliteidrætsinstitution kan endvidere hjælpe eliteklubberne med administrativ aflastning.

Styrker

Begrundelserne for at blive Team Danmark elitekommune har typisk været følgende:

³² Team Danmark vedtog i oktober 2005 en strategi for et udvidet samarbejde med en række udvalgte kommuner. Formålet med strategien fra 2005 har været dels at bidrage til at skabe rammerne for en systematisk talentrekruttering og -udvikling i dansk idræt, dels at skabe en rød tråd fra det lokale talentarbejde til den etablerede internationale elite. Strategien er efterfølgende blevet konkretiseret i de samarbejdsaftaler der er indgået med 18 danske kommuner. De 18 elitekommuner, der i dag er tilknyttet elitekommunesamarbejdet, er: Haderslev, Hillerød, Randers, Svendborg, Herning, Esbjerg, Aarhus, Aalborg, Holstebro, København, Fredericia, Kolding, Gentofte, Horsens, Odense, Roskilde, Vejle og Ballerup.

- *Ekspertise*
Team Danmark bistår elitekommunerne med den nyeste viden inden for international elitesport, og sikrer at udviklingen af talenterne foregår på en social og samfundsmæssig forsvarlig måde - herunder i forhold til det aldersrelaterede træningskoncept.³³ Team Danmark og elitekommunerne tilbyder forskellige uddannelses tilbud til talenterne indenfor sportsernæring, sportsmedicin og sportspsykologi.³⁴ Det er vanskeligt at værdisætte sådanne ydelser, men det er åbenlyst, at tilbud der ikke råder over en sådan ekspertise enten må mangle den eller må forsøge at købe sig hertil.
- *Erfaring*
Team Danmark har erfaring i at vejlede opbygning af en eliteidrætskommune (fra samarbejdet med de 18 eksisterende elitekommuner). Rapport fra Danmarks Evalueringsinstitut (2011) viser i den sammenhæng, at de atleter, der modtager tilbud om talentordninger i de eksisterende eliteidrætskommuner er meget tilfredse med at være i ordningen, herunder med de muligheder det giver for at få hverdagen til at hænge sammen på en tilfredsstillende måde.
- *Netværk*
Team Danmark initierer *netværk* mellem elitekommuner, mellem idrætsskoler og mellem specialforbund og elitekommuner. Derigennem udveksles ideer og problemstillinger mellem idrætsskoler og mellem elitekoordinatorer, ligesom specialforbundene kan formidle den mest detaljerede viden om, at træne unge talenter inden for en given idrætsgren.
- *Branding*
At blive Team Danmark kommune er det officielle stempel i forhold til at arbejde målrettet med idrætstalenter. Det kan bl.a. bruges til at "brande" kommunen i forhold til at tiltrække uddannelsessøgende fra andre kommuner og give tilbuddet en passende mærkat og identitet i forhold til kommunens egne borgere.
- *Økonomi*
Elitekommuner modtager et engangsbeløb på kr. 50.000.

Derudover kan man pege på følgende lokale forhold:

³³ Team Danmark og specialforbundene har udviklet Aldersrelateret Trænings Koncept (ATK) indenfor de enkelte idrætsgrene, som giver stærke retningslinjer for hensigtsmæssig træning.

³⁴ Team Danmark afholder *basalkurser* i samarbejdskommuner - for trænere, atleter, forældre og lærere inden for ernæring, skadesforebyggelse og sportspsykologi. De skal ligesom flere af de andre aktiviteter være med til at løfte det sportslige niveau i kommunerne, ligesom kurserne i sportspsykologi kan være med til at øge forældrenes forståelse for atleternes hverdag og for deres egen rolle i denne. Også atleterne kan på sportspsykologikurserne erhverve kompetencer, der gør dem i stand til bedre at skruer deres hverdag sammen.

- *Særstatus til Viborg Kommune*
Team Danmark har i en flerårig periode haft optagelsesstop til elitekommuneordningen, ud fra et ønske om at styrke samarbejdet i dybden med de oprindelige 18 elitekommuner. Team Danmark er nu klar til at udvide samarbejdet med få udvalgte kommuner. I den sammenhæng er Viborg Kommune særligt interessante for Team Danmark. Dels fordi Viborg Kommune traditionelt set har mange stærke idrætsforeninger og udøvere. Dels fordi Viborg Kommune rent geografisk ligger et sted, hvor der i forvejen er relativt få eliteidrætskommuner til at servicere områdets idrætstalenter (se oversigtskort).

- *Lokale klubber bakker op*
De lokale klubber, der ønsker at være en del af den øgede satsning på eliteidrætsområdet, er positive overfor at Viborg Kommune skal have status af Team Danmark elitekommune. Enkelte klubber frygter dog, at en sådan status reducerer deres muligheder for at blive en del af samarbejdet (jf. appendiks 1).

Svagheder

Man kan samtidig pege på forhold, der taler *imod* at vælge den typiske basisudformning af klods 8:

- *Valg af satsningsklubber*
Som Team Danmark kommune foregår valg af satsningsklubber i tæt dialog med Team Danmark (og specialforbundene). Team Danmark har i den sammenhæng ikke interesse i, at alle kommuner satser på samme idrætsgrene. Der kan således vise sig at være interessekonflikter mellem Team Danmark og evt. talentudviklingstilbud i Viborg Kommune. Derudover kan man forvente at Team Danmark har lav interesse i de idrætsgrene, hvor Danmark ikke kan markere sig internationalt.
- *Private uddannelsesinstitutioner*
Der er ikke fortilfælde blandt de 18 Team Danmark kommuner, hvor private uddannelsesaktører deltager som en del af det samlede tilbud. Det udfordrer præmisserne for inddragelse af private aktører i ViTES.

Anbefalinger

På baggrund af ovenstående overvejelser anbefales det, at en øget satsning på udvikling af idrætstalenter i Viborg Kommune tager følgende i betragtning:

- **Medlemskab**

Det anbefales, at Viborg Kommune bliver Team Danmark Kommune, jf. dels adgangen til ekspertise, netværk og branding, samt dels opbakningen fra de lokale foreninger. Det er vanskeligt at værdisætte sådanne ydelser, men det er åbenlyst, at tilbud, der ikke råder over en sådan ekspertise, enten må mangle den eller forsøge at købe sig hertil.

- **Ekspertise**

Team Danmark bistår således elitekommunerne med den nyeste viden inden for international elitesport, og sikrer at udviklingen af talenterne foregår på en social og samfundsmæssig forsvarlig måde - herunder i forhold til det aldersrelaterede træningskoncept.

- **Netværk**

Team Danmark initierer *netværk* mellem elitekommuner, mellem idrætsskoler og mellem specialforbund og elitekommuner. Derigennem udveksles ideer og problemstillinger mellem idrætsskoler og mellem elitekoordinatorer, ligesom specialforbundene kan formidle den mest detaljerede viden om at træne unge talenter inden for en given idrætsgren.

- **Branding**

At blive Team Danmark kommune er det officielle stempel i forhold til at arbejde målrettet med idrætstalenter. Det kan bl.a. bruges til at profilere kommunen i forhold til, at tiltrække uddannelsessøgende fra andre kommuner og give tilbuddet et passende mærkat og en passende identitet i forhold til kommune egne borgere.

4.8 Faciliteter (klods 8)

Beskrivelse

De 18 eksisterende elitekommuner under Team Danmark forholder sig typisk til spørgsmålet om faciliteter på følgende måde:

- Der afsættes i enkelte tilfælde midler til nyanlæg.
- Der afsættes ofte midler til leje af relevante faciliteter i størrelsesorden kr. 15 – 100.000.
- Der afsættes evt. begrænsede midler til transport mellem skole og relevante faciliteter. Typisk skal atleten selv transportere sig til morgentræning

I det følgende drøftes fordele og ulemper ved en basismodel, som afsætter midler til etablering af nye faciliteter.

Styrker

Begrundelserne for at afsætte midler til etablering af nye faciliteter har typisk været følgende:

- *Dobbelt straf*
Det kan virke urimeligt, at klubber, der i forvejen har mangelfulde faciliteter, udelukkes fra samarbejdet alene på baggrund af deres eksisterende forhold. Sådanne klubber synes i en vis forstand, at blive ramt af en tilfældig og urimelig dobbeltstraf.

Derudover kan man pege på følgende lokale forhold:

- Hovedparten af de 18 klubber, der ønsker at være en del af en øget talentsatsning angiver (jf. bilag 4 og appendiks 1), at de ønsker bedre faciliteter i forhold til at kunne realisere egne ambitioner i forhold til talentudvikling. 5 klubber har dette som højeste ønske til en øget kommunal talentsatsning. 5 klubber har det som anden eller tredje højeste ønske. Kun 6 af de 16 klubber har det ikke som et af de tre højeste ønsker.

Svagheder

Man kan samtidig pege på forhold, der taler *imod* at vælge den typiske udformning af klods 8:

- *Prioritering af klubber med egnede faciliteter*
Andre elitekommuner prioriterer ofte satsningsklubber, som i forvejen har egnede faciliteter, og hvor nyanlæg derfor ikke er nødvendigt.
- *Faciliteterne er ofte ledige til morgentræning*
Hovedparten af den ekstra træning, der ligger i et talentprogram, organiseres

typisk som morgentræning. Her står de relevante faciliteter ofte ledige (hvilket klubberne ikke har haft mulighed for at tage i betragtning på det tidspunkt hvor de anførte ønsker til forbedring af egne faciliteter, jf. bilag 4). Kombineret med øget prioritering i forhold til leje og evt. støtte til transport, reduceres behovet for nyanlæg.

- *Nye faciliteter overstiger ofte samlet budget*

Det samlede budget i forbindelse med en elitekommune satsning ligger typisk i størrelsesordenen kr. 1,5 - 6 mio. årligt. Etablering af nye faciliteter kan ofte – uanset hvor rimelige og relevante de måtte forekomme - være af en ganske anden størrelsesorden.

Anbefalinger

På baggrund af ovenstående overvejelser anbefales det, at en øget satsning på udvikling af idrætstalenter i Viborg Kommune tager følgende i betragtning:

- *På kort sigt*

Det anbefales, at Viborg Kommune på kort sigt anvender eksisterende faciliteter i en øget talentsatsning og prioriterer eksisterende faciliteter på en måde som stemmer overens med relevante behov. Det synes muligt, da de eksisterende faciliteter overvejende er egnede til talentudvikling og ViTES primært fordrer mere anvendelse af faciliteter i forhold til morgentræning (kl. 8-10), hvor de relevante faciliteter typisk står ledige.³⁵

- *På længere sigt*

Det anbefales, at Viborg Kommune på længere sigt prioriterer nyanlæg blandt andet med reference til behov i forhold til en øget talentsatsning. Der vil ad åre blive behov for at gennemføre en række mindre justeringer af satsningsklubbernes faciliteter. Udgifterne hertil vil være inden for rammerne af Kulturudvalgets pulje til mindre nyanlæg og renoveringer.

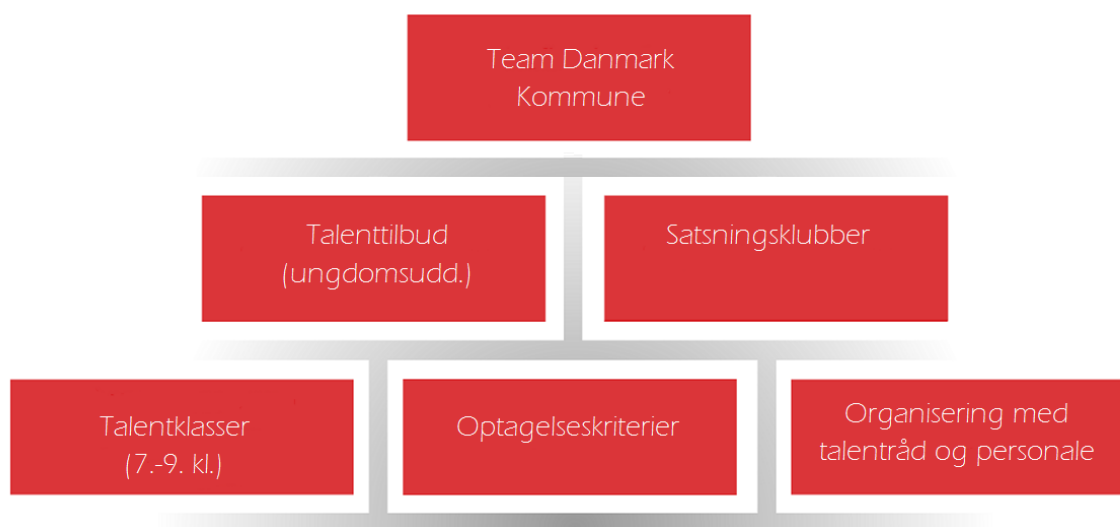
Det bemærkes, at midler til leje, transport mv., er afsat i forbindelse med budget for talentklasser på grund- og ungdomsskoleniveau, hhv. klods 2 og 3.

³⁵ Det anbefales i den sammenhæng, at Viborg Kommune sikrer mere svømmetid til foreningsbrug. Det kan fx gøres ved at genoverveje den byrådsbeslutning, der udelukker foreningssvømning i Viborg Svømmehal. En løsning kunne omhandle svømning i morgentimer, hvor svømmehaller typisk har en lav belægning.

Kapitel 5: Konklusion

5.1 Model for Viborg Talent og Elite samarbejde (ViTES)

Analysen *peger på* 8 nøgleforhold (byggeklodser), som Viborg Kommune må forholde sig til i konstruktionen af model for Viborg Talent og Elite Samarbejde (ViTES) – og *anbefaler* en koordineret indsats i forhold til 6 nøgleforhold, der i kombination kan udvikle idrætstalenter i henhold til kommunens eliteidrætspolitik. Dermed udelades 2 af de 8 nøgleforhold, ”Mere idræt i grundskolen” og ”faciliteter”, i den koordinerede indsats.

Figur 1: Model for Viborg Talent og Elite samarbejde (ViTES)
(NB: Modellens nærmere opbygning er forklaret på side 48)

5.2 Overordnede anbefalinger

I det følgende præsenteres analysens *overordnede* anbefalinger til hver af de 8 byggeklodser.³⁶

- (1) *Optagelseskriterier*
Det anbefales at fastlægge optagelseskriterier til talentprogrammet med udgangspunkt i Viborg Kommunes idrætspolitik definition af idrætstalent, der beskriver talenter som atleter der ”*vinder medaljer ved nationale og internationale idrætsbegivenheder*”. Det anbefales samtidigt, at fastsætte et årligt optag af atleter på 25-28 atleter og supplere med talenter, der tilhører den nationale og/eller regionale elite i deres aldersgruppe.

³⁶ Det understreges, at nedenstående indeholder analysens *overordnede* anbefalinger. Læseren kan således med fordel orientere sig i rapportens analyse og delanbefalinger for at få et fuldstændigt overblik over elementerne i anbefalingerne ViTES.

- (2) *Talentklasser i 7-9. kl.*

Det anbefales at oprette talentklasser i 7.-9 klasse på én offentlig grundskole. Talentklasser sikrer 6 timers ekstra idrætstræning om ugen, særlige kurser, fysioterapeutisk støtte samt fleksible skolerammer. Rapporten foreslår en to-trins indslusning med opstart af 7. og 8. klasse år 1 efterfulgt af fuld indslusning i år 2. Det anbefales samtidigt, at holde pladser åbne til optag i 8. kl., og at arbejde med associerede talenter, der ikke er fuldt optaget i tilbuddet, men modtager fysioterapeutisk støtte, diverse kurser og netværk. Derudover anbefales det, at undersøge muligheden for at samarbejde med private skoleaktører, der kan benytte denne platform til i øget grad at tiltrække elever fra andre dele af landet qua en Team Danmark fokuseret markedsføring.

- (3) *Mere bevægelse i 0. - 6. kl.*

Det anbefales, at ViTES *ikke* indfører mere bevægelse til alle i 0. - 6. klasse, da det er en usikker og ressourcekrævende indsats i forhold til talentudvikling. Hvis Viborg Kommune kan prioritere ressourcer til etablering af mere idræt i 0. - 6. kl., kan der dog forventes en lang række positive sideeffekter ifht. læring, sundhed, motorik, mv.. Her kan efterårets politiske forhandlinger af en ny skolereform formentlig resultere i nye muligheder og/eller krav til bevægelse i skolen.

- (4) *Talenttilbud på 10 kl. til 3.g (ungdomsuddannelser)*

Det anbefales, at etablere et formaliseret samarbejde med de offentlige ungdomsuddannelser (herunder 10 kl. på Viborg Ungdomsskole), der giver mulighed for 6 timers ekstra idrætstræning om ugen, særlige kurser, fysioterapeutisk støtte samt fleksible skolerammer. Det anbefales, at samarbejde med alle lokale stx-gymnasier, hvor der allerede eksisterer særlige lokale og velfungerende talenttilbud i overensstemmelse med talentprogrammets optagelseskrav. I løbet af den første periode i ViTES undersøges muligheden for at samle eleverne og for at samarbejde med private skoleaktører, der kan benytte denne platform til i øget grad at tiltrække elever fra andre dele af landet qua en Team Danmark fokuseret markedsføring.

- (5) *Organisering med talentråd og -personale*

Det anbefales, at have personale i et idrætsfagligt miljø til løsning af tilbuddets meget forskelligartede opgaver, og at personalet må interessere sig for mange forskellige idrætter, så der ikke opstår fejlvurderinger i forhold til optagelse af elever og foreninger, som fylder hovedparten af arbejdsopgaverne. Personalet må endvidere være indstillet på et omfattende arbejdspress i etableringsfasen, og på at samarbejdet med frivillige ofte foregår på skæve arbejdstider. Det anbefales samtidig, at benytte organisationernes hus³⁷ som ramme for personalets daglige arbejde – i bestræbelserne på at optimere inddragelse af lokale nøgleorganisationer – samt inddrage alle relevante aktører i

³⁷ Organisationernes Hus er det fremtidige kontorfællesskab mellem en række vigtige organisationer i Viborg Kommune, blandt andet Erhvervsrådet, Handelsstandsforeningen, Turistforeningen, Innovationsfonden og Idrætsrådet.

organiseringen omkring et fælles forpligtigende partnerskab, så opgaverne løses af de bedst egnede aktører. Endelig anbefales det, at nedsætte et talenråd med kvartalsvise møder og beslutningskompetence i forhold til indstillinger fra det idrætsfaglige personale.

▪ (6) *Satsningsklubber*

Det anbefales, at udvælge satsningsklubber for at fokusere ressourcerne der, hvor de giver størst effekt. Udvalgelsen sker bl.a. med udgangspunkt i klubbernes talentproduktion, egen indsats og komparative styrker i et nationalt perspektiv. Det anbefales, at satsningsklubber indgår i *klubudvikling* – herunder tildeles ressourcer til trænerløn og uddannelse, og at en subgruppe af potentielle satsningsklubber stimuleres. Det anbefales, at satsningsklubberne har forrang i forhold til optagelse af atleterne i talentklasserne. Det anbefales endvidere, at atleter fra ikke-satsningsklubber kan søge optag, hvis de har national/regional medaljepotentiale inden for DIF anerkendte specialforbund. Tilsvarende gælder atleter med international medaljepotentiale indenfor ikke DIF anerkendte idrætsgrene.

▪ (7) *Team Danmark elitekommune*

Det anbefales, at Viborg Kommune bliver Team Danmark Kommune, jf. dels adgangen til ekspertise, netværk, og branding, samt dels opbakningen fra de lokale foreninger. Det er vanskeligt at værdisætte sådanne ydelser, men det er åbenlyst, at tilbud, der ikke råder over ekspertise og netværk i denne form, enten må mangle det eller forsøge at købe sig hertil. Derudover kan kvalitetsstempleet som Team Danmark Kommune benyttes til at "brande" kommunen, fx i forhold til at tiltrække uddannelsessøgende fra andre kommuner og give tilbuddet en passende mærkat og identitet i forhold til kommunens egne borgere.

▪ (8) *Facilitetskrav*

Det anbefales, at Viborg Kommune på kort sigt anvender eksisterende faciliteter i en øget talentsatsning og prioriterer eksisterende faciliteter på en måde, som stemmer overens med relevante behov. Det synes muligt, da de eksisterende faciliteter overvejende er egnet til talentudvikling og da ViTES primært kræver mere anvendelse af faciliteter i forhold til morgentræning (kl. 8-10), hvor de relevante faciliteter typisk står ledige. Det anbefales samtidigt, at Viborg Kommune på længere sigt prioriterer nyanlæg blandt andet med reference til behov i forhold til en øget talentsatsning. Der vil ad åre blive behov for at gennemføre en række mindre justeringer af satsningsklubbernes faciliteter. Udgifterne hertil vil være inden for rammerne af Kulturudvalgets pulje til mindre nyanlæg og renoveringer.

5.3 Modellering og indfasning

I forlængelse af ovenstående overordnede anbefalinger synes det relevant at diskutere mulighederne for at etablere forskellige alternative kombinationer af de 6 byggeklodser – herunder trinvis indfasninger af forskellige elementer.

Tre elementer i modellen - henholdsvis "Organisering med eliteråd og -personale", "Talentklasser" og "Optagelseskriterier" - bør i den sammenhæng betragtes som *uomgængelige* grundpiller i en øget talentsatsning. Det er således ikke muligt at etablere øget talentsatsning uden organisering og optagelseskriterier – og uden at have et basistilbud (talentklasser) at organisere og optage talenter i forhold til. De 18 elitekommuner har alle talentklasser (7. - 9. kl.) og beskriver klasserne som selve fundamentet i deres talentarbejde.

De øvrige elementer – henholdsvis "Satsnings-klubber", "Ungdoms-uddannelse" og "Team Danmark Kommune" - kan omvendt betragtes som *mulige* overbygnings-elementer – der principielt set kan bygges oven på de tre grundelementer i senere udviklingsfaser.

Figur 1: Viborg Talent og Elite samarbejde (VITES)

Det åbner muligheden for at indfase sådanne elementer over flere udviklingstrin. Fx afvente valg af satsningsklubber til grundmodellen er modnet og/eller afvente inddragelse af ungdomsuddannelserne, til de første talenter har gennemført talentklasser på grundskoleniveau (august 2016). Når "Team Danmark" klodsen er visualiseret øverst i pyramiden, er det dels fordi "Satsningsklubber" og "Ungdomsuddannelse" er tættere på dagligdagen og på den måde mere grundlæggende, og dels fordi "Team Danmark" klodsen repræsenterer den meget udadvendte funktion i forhold til resten af landet, herunder adgangen til afgørende viden, netværk og markedsføring. Det er muligt at prioritere "Satsnings-klubber" og "Ungdomsuddannelse" uden "Team Danmark", men ikke omvendt, jf. Team Danmarks krav for samarbejde.

Når rapporten ikke anbefaler indfasning af de tre ovennævnte klodser, skyldes det flere forhold. For det første findes der allerede flere lokale ungdomsuddannelser, der har velfungerende tilbud på området og som efterspørger fælles indsats og koordinering på området. Her er der et godt fundament at bygge videre på. For det andet fordrer talentklasser, at talenterne træner i klubber med kompetente trænere, ledere, rammer mv.. Det peger på, at satsningsklubberne bør identificeres og videreudvikles allerede i tilbuddets indledende fase. For det tredje er det særlig nødvendigt, at have adgang til Team Danmarks ekspertise og netværk i en opstartsfasen.

5.4 Budget

I det følgende fremlægges tre forskellige budgetforslag for ViTES i en forsøgsperiode for årene 2014 – medio 2018. De tre budgetter indfaser alle tilbuddet over en to-årig periode og har forberedelser fra primo 2014 og optag af elever med virkning fra medio 2014. De tre budgetforslag er kendetegnet ved følgende:

- Dels et *standardbudget* (gns. pr. år kr. 1.700.000), der har middelværdier for sammenlignelige kommuner og muliggør en sikker, kontinuerlig udvikling af talentmiljøet i Viborg Kommune.

Standardbudget	2014	2015	2016	2017	2018 (juli)
Talentklasser 7.-9	180.000	360.000	360.000	360.000	180.000
Organisering	740.000	740.000	740.000	740.000	370.000
Optagelseskriterier	0	0	0	0	0
Satsningsklubber	410.000	410.000	410.000	410.000	205.000
Tilbud på UU	120.000	240.000	240.000	240.000	120.000
Team Danmark	- 50.000	0	0	0	0
Evaluering	0	0	0	150.000	0
Samlet	1.400.000	1.750.000	1.750.000	1.900.000	875.000

Tabel 11: Standardbudget.

- Dels et *top-3 budget* (gns. pr. år kr. 2.430.000), der har topværdier fra sammenlignelige kommuner og muliggør et lokalt talentniveau på et nationalt top 3 niveau (målt på ressourceallokering pr. talent).

Top-3 budget	2014	2015	2016	2017	2018 (juli)
Talentklasser 7.-9	370.000	472.500	472.500	472.500	236.250
Organisering	930.000	930.000	930.000	930.000	465.000
Optagelseskriterier	0	0	0	0	0
Satsningsklubber	710.000	710.000	710.000	710.000	355.000
Tilbud på UU	270.000	340.000	340.000	340.000	170.000
Team Danmark	- 50.000	0	0	0	0
Evaluering	0	0	0	150.000	0
Samlet	2.230.000	2.452.000	2.452.000	2.602.000	1.226.250

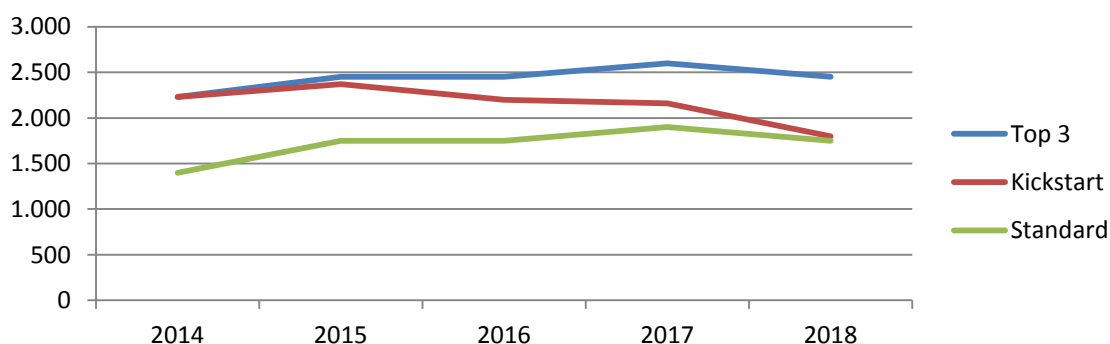
Tabel 12: Top-3 budget

- Slutteligt et *kickstartsbudget* (gns. pr. år kr 2.150.000). 18 af landets kommuner har allerede arbejdet med eliteidrætskommunekonceptet i en længere periode, typisk 4-8 år, og har på den baggrund et væsentligt forspring til Viborg Kommune. Ideen med et kickstartbudget er, at accelerere processen ved at indlede med et top-3 budget, så talenterne hurtigt bliver konkurrencedygtige på den nationale scene – og herefter tilnærme sig et standardbudget, der bestræber sig på at forsvare den opnåede position.

Kickstartsbudget	2014	2015	2016	2017	2018 (juli)
Talentklasser 7.-9	370.000	450.000	410.000	370.000	180.000
Organisering	930.000	910.000	840.000	780.000	370.000
Optagelseskriterier	0	0	0	0	0
Satsningsklubber	710.000	690.000	660.000	610.000	230.000
Tilbud på UU	270.000	320.000	290.000	250.000	120.000
Team Danmark	- 50.000	0	0	0	0
Evaluering	0	0	0	150.000	0
Samlet	2.230.000	2.370.000	2.200.000	2.16.000	900.000

Tabel 13: Kickstartsbudget

Forskellen mellem de tre budgetforslag kan illustreres i nedenstående figur. Figuren viser bl.a. hvordan kickstartbudget tager afsæt i top-3 budgettet og tilnærmer sig standardbudgettet i løbet af den 4 ½ årige forsøgsperiode.

Tabel 1: Budgetter

Budgetovervejelser

Som nævnt i ovenstående fokuserer Top 3 budget og kickstartbudget på at skabe en accelereret indsats allerede fra dag 1 (sammenlignet med standardbudgettet). Det kræver selvsagt ekstrainsats i forhold til såvel klubudvikling som organisering og skoletilbud.

For det første kræver en accelereret indsats, at klubberne hastigt bringes op på et organisations- og uddannelsesniveau mv., så de fra starten kan tilbyde talentrammer,

der honorerer den ekstra træningstid, som de særlige skolerammer muliggør. Det skal sikre, at klubberne fra dag 1 kan medvirke til at drive udviklingen frem.

For det andet kræver en accelereret indsats en særlig opstartsorganisering, som kan modstå det særlige arbejdspress – og de potentielle startproblemer - som andre kommuner har oplevet. I Dansk Evalueringsinstituts rapport af elitekommunekonceptet (2011³⁸) peger eksisterende elitekoordinatorer fx på, at elitekommune-konceptet er et omfattende arbejde – særligt i etableringsfasen, hvor opstart af talentklasser, klubudvikling mv. beskrives som en stress og dermed risikofaktor.

For det tredje kræver en accelereret indsats, at kompetencer hos nøglepersoner på grundskole og ungdomsuddannelserne opgraderes, ligesom tidsforbrug til netværk og markedsføring vil være særlig højt.

Ved at vælge sådanne løsninger, bliver det muligt hurtigere at bringe Viborg Kommunes talentudviklingsmiljø i retning af de bedste talentmiljøer i Danmark. I kickstartsbudgettet ligger forventninger om, at et standardbudget herefter (når de særlige opstartsudfordringer er løst) er tilstrækkeligt til at kunne forsvare den etablerede position. Top 3 budgettet fastholder omvendt samme udgifter og forventer på den baggrund at kunne fastholde og udbygge den relative position og muliggøre et nationalt top-3 talentmiljø.

Det må afslutningsvis understreges at idrætsklubbernes opbakning til analysens anbefalinger og budget er givet under forudsætning af at indsatsen ikke finansieres ved at tage midler fra den lokale breddeidræt eller idrætsområdet generelt, men finansieres ved at tilføre ressourcer til området. Når ViTES er velfungerende og synlig, anbefales det endvidere at øge ressourcetilførslen via samarbejde med lokale virksomheder, der allerede fra start er repræsenteret i organiseringen omkring ViTES.

5.5 Forventning og evaluering

Den samlede indsats i ViTES forventes at give bedre mulighed for at *dyrke* og *opleve* eliteidræt i Viborg Kommune samt *profilere* kommunen via eliteidræt. Mere præcist forventes ViTES at skabe følgende effekter:

Dyrke eliteidræt

- De 25 største idrætstalenter i kommunens årgange får bedre mulighed for at udfolde deres idrætpotentiale og derved øge deres sandsynlighed for at blive en del af den nationale/internationale elite.

³⁸ Danmarks Evalueringsinstitut (2011): Evaluering af Team Danmarks samarbejde med elitekommunerne.

- De ovennævnte talenter får bedre mulighed for at kombinere eliteidræt og skolegang på en måde, som tager hensyn til det hele menneske og tiden efter eliteidræt, herunder mulighed for at skabe venskaber og netværk med ligesindende.
- Satsningsklubberne får styrket organisationen (frivillige ledere og trænere) - så klubbens tilbud til udviklingsorienterede atleter og trænere optimeres - og de får lettere ved at tiltrække flere/nye talenter.

Opleve eliteidræt

- Borgerne i Viborg Kommune får bedre mulighed for at opleve turneringer, stævner, træning m.v., hvor der deltager lokale atleter på nationalt og europæisk eliteniveau.
- Klubberne får et stærkere fundament, så de bedre kan tiltrække kvalitetsatleter fra andre klubber og derigennem højne idrætsoplevelsen.
- Klubberne får et stærkere fundament, så de bedre kan tiltrække internationale konkurrencer med jævne mellemrum.

Profilere eliteidræt

- Viborg Kommunes brand som idrætskommune styrkes, fx i forhold til kommunens egne borgere.
- De lokale uddannelsesinstitutioner får bedre profileringsmuligheder i forhold til at tiltrække studerende fra andre dele af landet.

Det anbefales med udgangspunkt i ovenstående forventninger at afsætte ressourcer til i en 4 ½ årig forsøgsfase. Ved udgangen af år 3 – når de relevante byggeklodser er implementeret og har været fuldt fungerende i 3 år - anbefales det endvidere at gennemføre en evaluering af ordningen med henblik på at vurdere ovennævnte effekter.³⁹

Der findes allerede evalueringer af talentordninger i andre elitekommuner (fx "Evaluering af talentklasser i idræt i Århus Kommune", 2011), der fx peger på at talentklasser er en stor succes – både med hensyn til sportslige, faglige og sociale aspekter. Eleverne får fx bedre karakterer og keder sig mindre end andre elever, ligesom de er tilfredse eller meget tilfredse med deres sportslige udvikling (84 pct.) og finder kammeratskabet i klassen godt eller særdeles godt (90 pct.). Det synes imidlertid hensigtsmæssigt at evaluere effekten af den lokale udformning i forhold til

³⁹ Det kan ske med udgangspunkt i en evaluering af hhv.:

- den enkelte atlets udvikling (ifølge med specialforbund)
- balance mellem skoletilbud og idræt (ifølge lærer, forældre og atlet)
- udviklingen af klubmiljø (ifølge klubbens trænere og ledere)
- synligheden af tilbuddet (ifølge lokale borgere og virksomheder)

de forskellige byggeklodser (ViTES).

5.6 Epilog

Såfremt Viborg Kommunes byråd afsætter ressourcer til et Viborg Talent og Elitesamarbejde (ViTES), forestår en proces, hvor en række overordnede og centrale valg må foretages. Det drejer sig om:

- valg af folkeskole(r) til talentklasser
- valg af organisering
- valg af satsningsklubber

Valg af folkeskole(r)

Det anbefales, at Børn & Ungeudvalget bemyndiges til at træffe beslutning vedrørende valg af folkeskole, som udbyder af talentklasser. Kulturudvalget og Viborg Idrætsråd bidrager med relevante informationer.

Valg af organisering

Det anbefales, at (som minimum) Børn & Ungeudvalget, Kulturudvalget og Viborg Idrætsråd bemyndiges til at træffe beslutning vedr. organisering – herunder dagligt personale samt styregruppe, der refererer til Byrådet. Styregruppen anbefales at have repræsentanter fra bl.a. erhvervsliv, grundskole, ungdomsuddannelser, Team Danmark, samt Børn & Ungeudvalget, Kulturudvalget og Viborg Idrætsråd.

Valg af satsningsklubber

Det anbefales, at som minimum Team Danmark, Kulturudvalget og Viborg Idrætsråd bemyndiges til at træffe beslutning vedr. valg af satsningsklubber.